

E revizor

**PAVLOVIĆ INTERNATIONAL BANK A. D.
SLOBOMIR - BIJELJINA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI
ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠAVA
31. DECEMBRA 2017. GODINE I
IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA**

Banja Luka, april 2018. godine

S A D R Ž A J

S t r a n a

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA.....	3
BILANS USPJEHA	6
BILANS STANJA.....	7
IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU	8
BILANS TOKOVA GOTOVINE.....	9
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE.....	10-68

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Nadzornom odboru i akcionarima „Pavlović International Bank” a.d. Slobomir Bijeljina

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih izvještaja Pavlović International Bank a.d. Slobomir Bijeljina (u daljem tekstu: Banka), koji uključuju bilans stanja na dan 31. decembra 2017. godine bilans uspjeha, izvještaj o promjenama na kapitalu i izvještaj o novčanim tokovima za godinu koja se završava na taj dan, kao i napomene koje sadrže pregled značajnih računovodstvenih politika i druge napomene uz finansijske izvještaje.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izvještaje

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje ovih finansijskih izvještaja u skladu sa računovodstvenim propisima Republike Srpske, propisima Agencije za bankarstvo Republike Srpske (u daljem tekstu: ABRS) koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka, kao i za one interne kontrole koje rukovodstvo smatra neophodnim za sastavljanje finansijskih izvještaja koji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja, nastale uslijed kriminalne radnje ili greške.

Odgovornost revizora

Naša odgovornost je da izrazimo mišljenje o priloženim finansijskim izvještajima na osnovu obavljene revizije. Reviziju smo obavili u skladu sa Međunarodnim standardima revizije, koji se primjenjuju u Republici Srpskoj. Ovi standardi nalažu usaglašenost sa etičkim principima i da reviziju planiramo i obavimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski izvještaji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja. Revizija uključuje sprovođenje postupaka u cilju pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i informacijama objelodanjenim u finansijskim izvještajima. Odabrani postupci su zasnovani na prosuđivanju revizora, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih grešaka sadržanih u finansijskim izvještajima, nastalih uslijed kriminalne radnje ili greške. Prilikom procjene ovih rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za sastavljanje finansijskih izvještaja u cilju osmišljavanja najboljih mogućih revizorskih procedura, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema internih kontrola pravnog lica. Revizija takođe uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika i vrednovanje značajnijih procjena koje je izvršilo rukovodstvo, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvještaja.

Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju solidnu osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

(nastavlja se)

(nastavak)

Osnove za mišljenje sa rezervom

Kao što je objelodanjeno u napomenama broj 14 i 17, uz finansijske izvještaje, analizom kreditnih dosjeva, na osnovu uzorka, došli smo do saznanja da kod potraživanja značajnih za Banku iznos priznate vrijednosti kolateralu u pojedinim slučajevima može značajno odstupati od njihove fer vrijednosti, što utiče na obračun ispravke vrijednosti potraživanja po kreditima diskontovanjem novčanog toka u skladu sa internom metodologijom. Uzimajući u obzir navedeno i dosadašnje slučajeve sa fer vrednovanjem kolateralu prilikom realizacije istih na tržištu od strane Banke, revizorskim postupcima se nismo u dovoljnoj mjeri uvjerili u ispravku vrijednosti potraživanja po plasmanima. Nadalje, Banka na 31.12.2017. godine ima značajnu izloženost prema pojedinim klijentima, te vrši reprogram i refinansiranje kredita navedenim klijentima, uz odobravanje grejs perioda, iako nisu bili uredni tokom izmirivanja svojih obaveza prema Banci prije navedenih reprograma i refinansiranja, što nije u skladu sa načelom opreznosti, procjenom otplatnih sposobnosti korisnika kredita i kreditnom istorijom klijenata. Navedeno može predstavljati rizik za Banku sa stanovišta naplate kredita u budućem periodu redovnim putem po dospijeću, te uticati na visinu ispravki potraživanja po istim.

Kao što je objelodanjeno u napomeni broj 17, uz finansijske izvještaje, Banka je zbog naplate nekvalitetnih plasmana preuzela značajan broj kolateralu (45 nekretnina) u iznosu od 10.626 hiljada KM. Stečena materijalna imovina naplatom potraživanja se smanjila u odnosu na prethodnu godinu za 1.067 hiljada KM odnosno za 9,12%. Na osnovu prikupljenih ponuda, najpovoljnijih za Banku sa stanovišta prodajne cijene, za 9 nekretnina knjigovodstvene vrijednosti 6.252 hiljade KM (58,84% vrijednosti stečene imovine) bilo je potrebno izvršiti dodatno obezvređenje u iznosu od 1.738 hiljada KM. Nadalje, za ostale nekretnine Banka nema konkretnе ponude za prodaju ili je prodaja istih neizvjesna, te Banka smatra da će dodatno obezvređenje po istim iznositi 1.149 hiljada KM. Takođe, Banka nije procijenila prodajne troškove stečene imovine kako je zahtijevano po MSFI 5 – *Stalna imovina koja se drži za prodaju i prestanak poslovanja*. Na osnovu svega navedenog revizorskim postupcima se nismo u dovoljnoj mjeri uvjerili da je navedena imovina vrednovana u skladu sa usvojenim računovodstvenim politikama, u skladu sa članom 24. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 49/13 i 01/14) i u skladu sa MSFI 5 – *Stalna imovina koja se drži za prodaju i prestanak poslovanja*, odnosno nije izvršeno vrednovanje po nižoj od slijedeće dvije vrijednosti: knjigovodstvene vrijednosti ili fer vrijednosti umanjene za troškove prodaje.

Kao što je objelodanjeno u napomeni broj 21, uz finansijske izvještaje, Banka je u obavezi da izvrši obračun i evidentiranje rezerve za kreditne gubitke na osnovu Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikacija aktive banaka od strane Agencije za bankarstvo Republike Srpske. Na osnovu izvršene revizije, nismo bili u mogućnosti da se uvjerimo u adekvatnost obračunatih i evidentiranih rezervi za kreditne gubitke zasnovane na navedenoj Odluci ABRS. Nadalje, uočen je određen broj kreditnih partija koje imaju kriterijum za lošiju kategoriju, ali ih Banka na osnovu subjektivnih činjenica, klasificuje u bolje kategorije. Navedeno utiče na iznos nedostajućih rezervi kao odbitne stavke kapitala, a samim tim i na iznos ukupnog kapitala i posljedično na niz pokazatelja povezanih sa ukupnim kapitalom koje Banka mora ispunjavati prema važećim propisima od strane ABRS.

(nastavlja se)

(nastavak)

Mišljenje sa rezervom

Po našem mišljenju, osim za efekte korekcija koje na finansijske izvještaje mogu imati pitanja navedena u prethodnim pasusima, priloženi finansijski izvještaji istinito i objektivno prikazuju finansijsko stanje Pavlović International Bank a.d. Slobomir Bijeljina na dan 31. decembar 2017. godine, rezultate njegovog poslovanja i novčane tokove za godinu koja se završila na taj dan u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Republici Srpskoj.

Skretanje pažnje

Ne izražavajući rezerve u odnosu na dato mišljenje skrećemo pažnju na slijedeće:

Kao što je objelodanjeno u napomeni broj 24b, uz finansijske izvještaje, na dan 31. decembra 2017. godine ukupan iznos stalne imovine obračunat u skladu sa Zakonom o bankama i propisima ABRS-a u odnosu na priznati (regulatorni) kapital iznosio je 76,12% dok je propisani maksimum 40%. Banka za navedeno prekoračenje nije pribavila posebno odobrenje ABRS. Banka je dužna da održava minimalni koeficijent adekvatnosti kapitala od 12%, koji je ustanovljen od strane Agencije za bankarstvo Republike Srpske, na bazi Bazelske konvencije. Na dan 31. decembar 2017. godine, pokazatelj adekvatnosti kapitala, obračunat od strane Banke, po Zakonu o bankama i propisima ABRS-a je bio 16,74% (ne uzimajući u obzir potencijalne ispravke navedene u osnovama za mišljenje sa rezervom). Banka na 31.12.2017. godine ima iskazan priznati (regulatorni) kapital obračunat u skladu sa zahtjevima Agencije za bankarstvo Republike Srpske u iznosu od 20.811 hiljada KM, dok je propisani minimum 15.000 hiljada KM. Zbog održavanja pokazatelja (izloženost Banke kreditnom riziku prema grupi povezanih lica i adekvatnosti kapitala) propisanih Zakonom o bankama i propisima ABRS-a, kao i zbog pokrića gubitka u toku 2017. godine, Banka bi u budućem periodu trebala poboljšati adekvatnost kapitala i uložiti dodatne napore u naplati plasmana, kako ne bi bilo ugroženo načelo stalnosti poslovanja.

Kao što je objelodanjeno u napomeni broj 26, uz finansijske izvještaje, u toku 2017. godine Banka je bila pod određenim uticajem globalne ekonomske i finansijske krize. Kao posljedica navedenih dešavanja Banka nije imala značajno povećanje plasmana, te su isti na 31.12.2017. godine povećani za 390 hiljada KM ili 0,38% u odnosu na 31.12.2016. godine. Nadalje, Banka nije imala značajno povećanje depozita, te su isti na 31.12.2017. godine povećani za 2.229 hiljada KM ili 1,75% u odnosu na 31.12.2016. godine. Tokom 2017. godine, Banka nije imala značajnijih problema sa likvidnošću. Banka je u kontinuitetu imala značajno smanjenje depozitne i kreditne aktivnosti u periodu od 2013. – 2016. godine, ali je taj trend zaustavljen tokom 2017. godine.

Kao što je objelodanjeno u napomeni broj 27, uz finansijske izvještaje, na dan 31. decembar 2017. godine, izloženost Banke kreditnom riziku prema grupi povezanih lica sa Bankom iznosi 7.405 hiljada KM i isti su smanjeni za 16,11% ili za 1.134 hiljade KM (2016. godine - 8.598 hiljada KM). Nadalje, Banka na 31.12.2017. godine ima iskazane depozite povezanih lica u iznosu od 187 hiljada KM (31.12.2016. godine 362 hiljade KM) i isti su smanjeni za 48,34% u odnosu na 31.12.2016. godine.

EF Revizor d.o.o.

Banja Luka, Gajeva broj 12
Datum: 24.04.2018. godine

BILANS USPJEHA
za godinu koja se završava 31. decembra 2017. godine
(u hiljadama KM)

Opis	31.12.2017. godine	31.12.2016. godine
Prihodi po osnovu kamata	10.059	13.273
Rashodi po osnovu kamata	-2.456	-3.424
Neto prihod na osnovu kamata	7.603	9.849
Prihodi po osnovu naknada i provizija	5.384	5.280
Rashodi po osnovu naknada i provizija	-624	-529
Neto prihod po osnovu naknada i provizija	4.760	4.751
Ostali prihodi iz poslovanja	1.097	636
Ostali rashodi iz poslovanja	-11.818	-19.240
Kursne razlike, neto	288	169
Rezervisanja za potencijalne gubitke, neto	-1.707	-13.373
Dobitak iz poslovanja prije oporezivanja	223	-17.209
Porez na dobit	166	0
Neto dobitak tekuće godine	57	-17.209
Ostali ukupni rezultat - pozitivni efekti procjene vrijednosti nekretnina i opreme	0	0
Ukupan rezultat za obračunski period	57	-17.209
Zarada po akciji		
Obična i razrijeđena zarada po akciji (KM)	0,0022	-0.5316

Prezentovani finansijski izvještaji su usvojeni od strane Nadzornog odbora Banke, dana 01. marta 2018. godine.

Potpisano u ime Pavlović International Banka a.d. Slobomir – Bijeljina:

Branislav Vlačo
predsjednik Uprave

Jadranka Marković
direktor Sektora
računovodstva i izvještavanja

BILANS STANJA
na dan 31. decembra 2017. godine
(u hiljadama KM)

Opis	31.12.2017. godine	31.12.2016. godine
AKTIVA		
Novčana sredstva i sredstva kod Centralne banke BiH	44.255	39.867
Sredstva kod drugih banaka	12.934	8.549
Krediti plasirani komitentima	103.931	103.541
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	0	0
Nekretnine, investicione nekretnine, oprema i nematerijalna ulaganja	16.009	16.908
Odložena poreska sredstva	0	0
Obračunata kamata i ostala aktiva	29.021	27.396
Ispravke vrijednosti	-28.196	-26.523
Ukupna aktiva	177.954	169.738
PASIVA		
Depoziti	129.457	127.228
Obaveze po kreditima	10.973	10.792
Ostale obaveze	3.579	5.072
Ostala rezervisanja	335	325
Ukupne obaveze	144.344	143.417
Kapital		
Akcijski kapital	25.744	32.375
Revalorizacione rezerve	4.735	5.248
Zakonske rezerve	0	1.671
Rezerve iz dobiti	0	2.907
Posebne rezerve za kreditne gubitke	1.329	1.329
Akumulirani dobitak	1.802	-17.209
Ukupni kapital	33.610	26.321
Ukupna pasiva	177.954	169.738
Potencijalne i ugovorene obaveze	14.413	14.820

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU
za godinu koja se završava 31. decembra 2017. godine
(u hiljadama KM)

Opis	Akcijski kapital	Revalorizacione rezerve	Zakonske rezerve	Ostale rezerve	Akumulirani dobitak/gubitak	Ukupno
Stanje na dan 31.12.2015. godine	26.375	4.877	1.671	4.236	849	38.008
Izdvajanje u posebne rezerve za kreditne gubitke (napomena 21)	0	0	0	0	0	0
Ponovo iskazano stanje na dan 31.12.2015. godine	26.375	4.877	1.671	4.236	849	38.008
Povećanje osnovnog kapitala	6.000	0	0	0	0	6.000
Izdvajanje u posebne rezerve za kreditne gubitke (napomena 21)	0	0	0	0	-849	-849
Efekti procjene vrijednosti nekretnina i opreme	0	1.072	0	0	0	1.072
Ukidanje revalorizacionih rezervi nekretnina i opreme	0	-701	0	0	0	-701
Neto dobitak tekuće godine	0	0	0	0	-17.209	-17.209
Stanje na dan 31.12.2016. godine	32.375	5.248	1.671	4.236	-17.209	26.321
Povećanje osnovnog kapitala	-6.631	0	-1.671	-2.907	18.441	7.232
Izdvajanje u posebne rezerve za kreditne gubitke (napomena 21)	0	0	0	0	0	0
Efekti procjene vrijednosti nekretnina i opreme	0	0	0	0	0	0
Ukidanje revalorizacionih rezervi nekretnina i opreme	0	-513	0	0	513	0
Neto dobitak/gubitak tekuće godine	0	0	0	0	57	57
Stanje na dan 31.12.2017. godine	25.744	4.735	0	1.329	1.802	33.610

BILANS TOKOVA GOTOVINE
za godinu koja se završava 31. decembra 2017. godine
(u hiljadama KM)

Opis	31.12.2017. godine	31.12.2016. godine
Novčani tokovi iz poslovnih aktivnosti		
Prilivi od kamata, naknada i provizija po kreditima	12.594	13.449
Isplata kamata	-1.286	-3.607
Naplate po kreditima koji su ranije bili otpisani	66	22
Novčane isplate zaposlenima i dobavljačima	-9.283	-10.988
Primici i isplate po vanrednim stawkama	-1.071	-674
Novčane pozajmice i krediti dati klijentima i naplate istih	-379	21.599
Depoziti klijenata	2.228	-29.373
Plaćeni porez na dobit	-48	-210
Neto odliv gotovine iz poslovnih aktivnosti	2.821	-9.782
Novčani tokovi iz aktivnosti investiranja		
Kratkoročni plasman finansijskim institucijama	-264	0
Primici kamata	0	0
Primici dividendi	51	24
Ulaganje u vrijednosne hartije koje se drže do dospijeća	0	0
Kupovina nematerijalne aktive	0	0
Kupovina materijalne aktive	-73	580
Kupovina drugih ulaganja		
Neto odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja	-286	604
Novčani tokovi od finansijskih aktivnosti		
Primici od izdavanja akcija	6.000	6.103
Neto primljene pozajmice	180	1.827
Neto novčana sredstva od finansijskih aktivnosti	6.180	7.930
Neto smanjenje/povećanje novčanih sredstava	8.715	-1.248
Novčana sredstva na početku godine	48.416	49.658
Efekti promjene deviznog kursa	58	6
Novčana sredstva na kraju godine	57.189	48.416
Novčana sredstva se sastoje od slijedećih pozicija		
Novčana sredstva i sredstva kod Centralne banke BiH	43.749	39.641
Sredstva kod drugih banaka	13.440	8.775
UKUPNO	57.189	48.416

**NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
za godinu koja se završava 31. decembra 2017. godine**

1. OSNIVANJE I POSLOVNA POLITIKA BANKE

Pavlović International Bank a.d. Slobomir Bijeljina (u daljem tekstu: Banka) osnovana je kao akcionarsko društvo dana 6. marta 1999. godine od strane bračnog para Miroslave i Slobodana Pavlović. Osnivanje Banke je registrovano u Osnovnom sudu u Bijeljini rješenjem broj Fi - 260/01. od 2. aprila 2001. godine.

Na dan 30. septembra 2001. godine, izvršeno je pripajanje Pavlović International Bank a.d. Slobomir – Bijeljina Semberskoj banci a.d. Bijeljina. Banka posluje na osnovu rješenja Okružnog suda u Bijeljini Fi-894/2001 od 27. novembra 2001. godine. Agencija za bankarstvo Republike Srpske (ABRS) je dala saglasnost za osnivanje Banke odlukama 05-1211-1/2001 i 05-1212-1/2001.

Na dan 1. novembra 2002. godine, Banka je izvršila pripajanje Privredne banke a.d. Brčko, što je ABRS odobrila nakon datuma pripajanja rješenjem broj 03-32-1623-1/02, od 31. decembra 2002. godine. Na osnovu pripajanja, osnovana je nova filijala Banke u Brčkom.

Na dan 1. aprila 2003. godine, Banka je izvršila pripajanje Privredne banke a.d. Doboju – u privremenoj upravi, što je takođe ABRS odobrila, nakon datuma pripajanja, svojim rješenjem broj 03-31-1622-6/2, od 27. maja 2003. godine. Na osnovu pripajanja, osnovana je nova filijala Banke u Doboju.

Banka je registrovana u Republici Srpskoj za obavljanje platnog prometa i kreditnih i depozitnih poslova u zemlji i inostranstvu, i u skladu sa propisima Republike Srpske dužna je da posluje na principima likvidnosti, solventnosti i rentabilnosti.

Na dan 31. decembar 2017. godine, Banka se sastojala od centrale u Bijeljini i šest filijala u: Bijeljini, Brčkom, Doboju, Banjoj Luci, Zvorniku i Istočnom Sarajevu, sa ukupno 11 ekspozitura, 11 agencija i 5 šaltera. Na dan 31. decembar 2017. godine, Banka je imala 183 zaposlena radnika (2016. godine – 216 zaposlenih radnika).

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja

Finansijski izvještaji Banke su pripremljeni u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Republici Srpskoj.

Finansijski izvještaji su sastavljeni po načelu nabavne vrijednosti, osim za revalorizaciju određenih finansijskih instrumenata, nekretnina i opreme koji su vrednovani po fer vrijednosti, kao što je objašnjeno kasnije u računovodstvenim politikama.

Priloženi finansijski izvještaji sastavljeni su uz primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS), odnosno Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja (MSFI), koji su bili u primjeni na dan 1. januara 2009. godine i na njima zasnovanim propisima o računovodstvu Republike Srpske. Naime, na osnovu odredbi važećeg Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 94/15), sva pravna lica sa sjedištem u Republici Srpskoj su u obavezi da u potpunosti primjenjuju MRS, odnosno MSFI, kao i Međunarodne standarde revizije (ISA), Kodeks etike za profesionalne računovođe, kao i prateća uputstva, objašnjenja i smjernice koje donosi Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (MRSB) i sva prateća uputstva, objašnjenja i smjernice koje donosi Međunarodna federacija računovođa (IFAC), na finansijske izvještaje za periode koji počinju 1. januara 2010. godine ili kasnije.

Propisi, standardi i tumačenja na snazi u tekućem periodu u Republici Srpskoj

Pored navedenog, dana 15. jula 2010. godine Upravni odbor Saveza računovođa i revizora Republike Srpske („SRRRS“) je donio „Odluku o početku obavezne primjene izdanja MRS/MSFI (objavljenih do 1. januara 2009. godine)“, a na osnovu „Odluke o ovlašćenjima za prevod i objavljivanje“ nadležne Komisije za računovodstvo i reviziju Bosne i Hercegovine od 10. marta 2006. godine („Službeni glasnik BiH“ broj 81/06), kojom se takva ovlašćenja daju SRRRS.

Navedeno izdanie MRS/MSFI je odobreno od strane Fondacije odbora za Međunarodne računovodstvene standarde kao zvanični prevod na srpski jezik za Bosnu i Hercegovinu (Republiku Srpsku), Srbiju i Crnu Goru. Prema navedenoj odluci MRS/MSFI objavljeni do 1. januara 2009. godine obavezno se primjenjuju na finansijske izvještaje sačinjene i prezentovane u Republici Srpskoj za obračunske periode koji počinju 1. januara 2010. godine ili kasnije.

Rukovodstvo Banke analizira promjene u važećim standardima i tumačenjima, kao i novousvojene standarde i tumačenja izdata nakon 1. januara 2009. godine, i nakon ustanovljavanja standarda i tumačenja koji su relevantni za Banku, ima namjeru da iste primijeni u sastavljanju finansijskih izvještaja nakon što oni budu zvanično prevedeni i objavljeni u Republici Srpskoj.

Iznosi u finansijskim izvještajima u prilogu su izraženi u hiljadama konvertibilnih marka (u hiljadama KM).

Konvertibilna marka predstavlja zvaničnu izvještajnu valutu u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini.

Banka je prilikom sastavljanja izvještaja o tokovima gotovine za poslovnu 2017. godinu koristila direktni metod izvještavanja o tokovima gotovine.

Banka je u sastavljanju ovih finansijskih izvještaja primjenjivala računovodstvene politike obrazložene u napomeni 3 uz finansijske izvještaje, koje su zasnovane na računovodstvenim i poreskim propisima Republike Srpske.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

Banka je 30.12.2016. godine usvojila nove računovodstvene politike koje su u primjeni od 01.01.2017. godine.

U nastavku su navedene računovodstvene politike koje je Banka koristila u toku 2017. godine.

PROCJENJIVANJE POZICIJA BILANSA STANJA

Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Novac u domaćoj valuti u blagajni (gotovina u trezoru, operativnim blagajnama i gotovina na putu), na računima Banke, te sva ostala potraživanja i obaveze u domaćoj valuti se iskazuju u nominalnoj vrijednosti u konvertibilnim markama, na dan bilansa.

Efektivni strani novac, devize na deviznim računima kod inostranih i domaćih banaka, te na prolaznom deviznom računu, kao i sva potraživanja i obaveze u stranoj valuti iskazuju se na dan bilansa po srednjem kursu Centralne banke Bosne i Hercegovine.

Finansijski instrumenti

Banka u bilans stanja uključuje finansijske instrumente u skladu sa MRS 39 „Finansijski instrumenti – Priznavanje i odmjeravanje“. Pod finansijskim instrumentom se podrazumijeva svaki ugovor kojim nastaje finansijsko potraživanje ili finansijska obaveza Banke, uz istovremeno nastajanje finansijske obaveze, odnosno finansijskog potraživanja trećih lica.

Banka razvrstava finansijske instrumente u skladu sa MRS 39 na:

- a) finansijsko sredstvo ili obavezu vrednovanu kroz bilans uspjeha - koje se može dalje klasifikovati na: finansijsko sredstvo ili obavezu koje se drži radi trgovanja ili na finansijsko sredstvo ili obavezu određenu prema opciji fer vrijednosti;
- b) finansijska sredstva koja se drže do dospijeća;
- c) finansijska sredstva raspoloživa za prodaju i
- d) krediti i potraživanja.

Finansijska sredstava - inicijalno priznavanje i prestanak priznavanja

Sva finansijska sredstva priznaju se u bilansu stanja u trenutku kada Banka postane ugovorna strana ugovora na osnovu koga je nastalo to finansijsko sredstvo.

Početno vrednovanje finansijskih sredstava vrši se u visini poštene vrijednosti ekvivalenta datih prilikom sticanja. U nabavnu vrijednost se uključuju transakcioni troškovi nabavke, a ne uključuju se transakcioni troškovi koji mogu da nastanu prilikom otuđenja. Izuzetno, troškovi nabavke finansijskih sredstava kojima se trguje, priznaju se odmah u bilansu uspjeha Banke.

Banka prestaje sa priznavanjem finansijskog sredstva ili njegovog dijela kada i samo kada:

- prestanu da važe ugovorna prava na novčane tokove po osnovu finansijskog sredstva ili njegovog dijela i
- kada prenese finansijsko sredstvo ili njegov dio drugom pravnom licu.

Finansijske obaveze- inicijalno priznavanje i prestanak priznavanja

Finansijska obaveza je svaka ugovorena obaveza Banke:

- da isporuči gotovinu ili drugo finansijsko sredstvo drugom pravnom licu,
- da razmijeni finansijske instrumente sa drugim pravnim licem pod uslovima koji su potencijalno nepovoljni.

Finansijske obaveze se početno odmjeravaju u visini njihove nabavne cijene, koja predstavlja poštenu vrijednost primljene naknade i obuhvata troškove sticanja i ostale troškove.

Nakon početnog priznavanja i odmjeravanja, sve finansijske obaveze, osim obaveza koje se drže radi trgovanja i derivata koji su obaveze, odmjeravaju se u visini troškova pribavljanja.

Banka prestaje sa priznavanjem finansijskih obaveza kada i samo kada je obaveza ugašena, odnosno kada je obaveza koja je navedena u ugovoru ispunjena, otkazana ili istekla.

Smanjenje obaveza po osnovu zakona ili sudskog i vansudskog poravnanja vrši se direktnim otpisivanjem.

a) Finansijsko sredstvo vrednovano kroz bilans uspjeha

Finansijsko sredstvo vrednovano kroz bilans uspjeha je finansijsko sredstvo čije se promjene fer vrijednosti evidentiraju kroz prihode i rashode u bilansu uspjeha. Da bi se finansijsko sredstvo vrednovalo kroz bilans uspjeha treba da bude ispunjen bilo koji od slijedećih uslova:

- da je klasifikованo kao sredstvo koje se drži radi trgovanja –ako je stečeno ili nastalo prvenstveno radi prodaje ili ponovne kupovine u bliskoj budućnosti i
- ako je poslije početnog priznavanja klasifikованo kao sredstvo koje se vrednuje po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

b) Finansijska sredstva koja se drže do dospijeća

Finansijska sredstva koja se drže do dospijeća su finansijska sredstva sa fiksnim ili odredivim plaćanjem i fiksnim ili odredivim isplatama i fiksnim dospijećem koje Banka ima namjeru da drži do dospijeća.

Nakon početnog priznavanja, odmjeravaju se po amortizovanoj vrijednosti, korišćenjem metoda efektivne kamate.

Promjene vrijednosti sredstava koja se drže do dospijeća, priznaju se kao prihod ili rashod perioda.

Finansijsko sredstvo koje se drži do dospijeća ne može se klasifikovati kao sredstvo koje se drži do dospijeća, ako je tokom tekuće finansijske godine ili tokom dviju prethodnih finansijskih godina prodato ili reklasifikovano više od beznačajnog iznosa hartija od vrijednosti koje se drže do dospijeća pre njihovog dospijeća, osim:

- koje su bile toliko blizu dospijeća (npr. manje od tri mjeseca) da promjene tržišne kamatne stope ne bi imale značajan uticaj na fer vrijednost finansijskog sredstva,
- da se prodaja mogla pripisati događaju koji Banka nije mogla predvidjeti,
- da je Banka suštinski sakupila prвobitnu glavnicu finansijskog sredstva kroz planski raspoređeno plaćanje.

c) **Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju**

Finansijska sredstva namijenjena za prodaju su sva ostala finansijska sredstva uključujući učešća u kapitalu pravnih lica, osim sredstava nastalih sa namjerom da budu prodata odmah ili u kratkom roku, koja treba da budu klasifikovana kao sredstva za trgovanje.

Hartije od vrijednosti koje se drže do dospijeća i hartije od vrijednosti namijenjene prodaji iskazuju se po nabavnoj ili tržišnoj vrijednosti, zavisno od toga koja je niža.

Nakon početnog priznavanja, finansijska sredstva namijenjena prodaji naknadno se odmjeravaju u zavisnosti od toga da li imaju kotiranu tržišnu cijenu. Finansijska sredstva namijenjena prodaji koja imaju kotiranu tržišnu cijenu odmjeravaju se po tržišnoj vrijednosti, a investicije u instrumente kapitala koji nemaju kotiranu tržišnu cijenu na aktivnom tržištu odmjeravaju se po amortizovanom trošku korišćenjem metoda efektivne kamatne stope.

Prvo priznavanje efekata razlika između tržišne vrijednosti i knjigovodstvene vrijednosti sredstva priznaje se kao prihod ili rashod perioda u kome je nastala, a svaka naredna promjena vrijednosti priznaje se u okviru kapitala kao revalorizaciona rezerva.

Vlasničke hartije od vrijednosti Banka može da drži kraći vremenski period s ciljem prodaje i kratkoročnog ostvarivanja profita, a može da ih drži i duži period, tj., ako namjera Banke nije kratkoročno ostvarivanje profita.

Nakon sticanja vlasničkih hartija od vrijednosti, vrši se usklađivanje knjigovodstvene vrijednosti, te se iskazuju po tržišnoj vrijednosti, u skladu sa MRS –om 39. U skladu sa Zakonom o bankama, Banka ne može, direktno ili indirektno, imati vlasnički udio u jednom pravnom licu koji prelazi 15% njenog osnovnog kapitala, a vlasnički udio u nefinansijskom licu ne može preći 10% njenog osnovnog kapitala niti vlasnički udio može preći 49% vlasništva nefinansijskog pravnog lica.

Dodatno, Banka ne smije direktno ili indirektno imati ukupan iznos vlasničkog udjela u pravnim osobama (finansijskim) veći od 50% osnovnog kapitala Banke, a u nefinansijskim pravnim osobama veći od 25% osnovnog kapitala Banke.

Banka samo uz prethodno pisano odobrenje Agencije za bankarstvo može direktno ili indirektno imati:

- a) značajan vlasnički interes u pravnom licu ili indirektno u supsidijarnom licu tog pravnog lica koji prelazi iznos od 5% osnovnog kapitala banke ili
- b) ukupnu neto vrijednost svih vlasničkih udjela banke u drugim pravnim licima i u supsidijarnim licima tih pravnih lica iznad 20% osnovnog kapitala Banke.

Dobici ili gubici po osnovu usklađivanja knjigovodstvene vrijednosti pri promjeni tržišnih cijena hartija od vrijednosti se priznaju u skladu sa MRS-om 39.

Dividende se priznaju u prihod samo kada su objavljene ili primljene.

Banka prestaje da priznaje neko finansijsko sredstvo kada više nema kontrolu nad tim sredstvom ili njegovim dijelom. Kontrola nad sredstvom predstavlja mogućnost ostvarivanja budućih ekonomskih koristi koje su posljedica posjedovanja sredstva. Banka isključuje finansijsko sredstvo iz bilansa stanja kada su prava na ugovorene koristi realizovana, istekla ili kada su predata, odnosno kada se od njih odustalo.

b) Krediti i potraživanja

Na sve kreditne i druge plasmane banka je obavezna da formira rezervisanja u skladu MRS 39, koje knjiži odobravajući odgovarajući račun ispravke vrijednosti, a na teret troškova.

Takođe, Banka je obavezna da vrši klasifikaciju svih kreditnih i drugih plasmana u skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikacija aktive banaka (Odluka Agencije za Bankarstvo Republike Srpske). Od 01.01.2010. godine Banka je, u skladu sa ABRS Uputstvom o izmijenjenom načinu formiranja, evidentiranja i izvještajnog iskazivanja rezervi za kreditne gubitke, u poslovnim knjigama evidentirala rezervisanja za kreditne gubitke u skladu sa MRS-om 39, a svu razliku koja se pojavila između rezervisanja formiranih u skladu sa MRS-om 39 i odlukom regulatora, evidentirala na kontu „Rezerve za kreditne gubitke iz dobiti po regulatornom zahtjevu“ (u daljem tekstu RKG). U slučaju da je potreban veći iznos rezervisanja u odnosu na onaj koji je već proknjižen na računima ispravke vrijednosti i računu „RKG“, Banka je obavezna navedenu razliku tretirati kao „Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu“. Ukupan iznos nedostajućih rezervi je obračunska stavka (ne knjiži se u glavnoj knjizi) koja se evidentira u tabeli A kapitala u dijelu "odbitne stavke od kapitala" te direktno utiče na pad stope adekvatnosti kapitala.

Za formirana rezervisanja, koje se odnose na rizičnu vanbilansnu aktivu, Banka uvećava obaveze na posebnim računima pasive, a razliku do iznosa rezervisanja dobijenih u skladu sa odlukama ABRS banka tretira na isti način kao i rezervisanja za bilansna potraživanja.

Banka objavljuje u svojim finansijskim izvještajima računovodstvene politike i informacije o promjenama rezervisanja za identifikovane i potencijalne gubitke u skladu sa MSFI 7.

Ako se naplati potraživanje koje je prethodno bilo otpisano, naplaćeno potraživanje se smatra ostalim prihodom /prihod naplaćena otpisana potraživanja/.

Otpis nenaplativih potraživanja se vrši na osnovu odluka suda, poravnanja zainteresovanih strana ili na bazi odluka nadležnih organa Banke.

Nematerijalna ulaganja, nekretnine i oprema

Nekretnine, oprema i nematerijalna ulaganja priznaju se u bilansu stanja Banke u skladu sa relevantnim MRS 16 i MRS 38.

Sve nabavke nekretnina, opreme i nematerijalnih ulaganja se početno vrednuju po nabavnoj vrijednosti koja se sastoji od nabavne cijene uvećane za zavisne troškove nabavke, a umanjene za trgovinske popuste i rabate.

Nekretnine, oprema i nematerijalna ulaganja se nakon početnog priznavanja vrednuju po modelu revalorizacije. Prema modelu revalorizacije, nakon početnog priznavanja po nabavnoj vrijednosti, nekretnine, postrojenja i oprema čija se fer vrijednost može pouzdano odmjeriti, obuhvataju se po revalorizovanom iznosu koji predstavlja njihovu fer vrijednost na datum revalorizacije, umanjenu za naknadnu akumuliranu amortizaciju i naknadne akumulirane gubitke zbog umanjenja vrijednosti.

Revalorizacija nekretnina, opreme i nematerijalnih ulaganja se vrši jednom u pet godina, a u slučaju značajnih odstupanja fer vrijednosti revalorizacija se može vršiti svake tri godine. Procjenu nekretnina, opreme i nematerijalnih ulaganja vrše ovlaštena lica za procjenu. Knjiženje efekata procjene i postupanje sa revalorizacionim rezervama su definisani paragrafom 39 i 40 MRS-a 16.

Naknadna ulaganja u nekretnine i opremu, koja utiču na poboljšanje stanja sredstava iznad njegovog početno procijenjenog korisnog vijeka upotrebe, uvećavaju nabavnu vrijednost osnovnog sredstva.

Ulaganja po osnovu tekućeg održavanja nekretnina i opreme priznaju se kao rashod perioda u kom su nastala.

Amortizacija se obračunava po stopama koje obezbjeđuju nadoknađivanje vrijednosti nekretnina, opreme i nematerijalnih ulaganja u toku njihovog korisnog vijeka trajanja.

Osnovicu za amortizaciju čini nabavna vrijednost nekretnine, opreme i nematerijalnih ulaganja.

Materijalna sredstva nekretnine, postrojenje i oprema isključuju se iz bilansa:

- nakon što se otuđe,
- kada se trajno povuku iz upotrebe i
- kada se procijeni da odnosno sredstvo više ne donosi korist.

Dobici ili gubici proizašli iz rashodovanja ili otuđenja dugoročne materijalne imovine utvrđuju se kao razlika između neto primitaka od otuđenja i knjigovodstvenog iznosa imovine, te se priznaju kao prihod ili rashod perioda.

Korišćenje revalorizacionih rezervi

U skladu sa paragrafom 41 (MRS 16) revalorizacione rezerve Banka će:

- prenijeti direktno na neraspoređenu dobit kada sredstvo prestane da se priznaje (prodaja, otuđenje ili iz nekog drugog razloga povuče iz upotrebe) i
- prenijeti na neraspoređenu dobit dok se sredstvo koristi. U ovom slučaju iznos prenijete revalorizacione rezerve predstavlja razliku između amortizacije zasnovane na revalorizovanoj knjigovodstvenoj vrijednosti sredstva i amortizacije zasnovane na prvobitnoj nabavnoj vrijednosti sredstva.

Prenošenje revalorizacionih rezervi u neraspoređenu dobit se vrši kroz bilans stanja.

Amortizacija

Obračun amortizacije nematerijalne i materijalne imovine Banke se vrši mjesечно, u skladu sa odgovarajućim međunarodnim računovodstvenim standardom (MRS 16). Godišnji trošak amortizacije nematerijalne i materijalne imovine se utvrđuje tako što se nabavna vrijednost podijeli sa procijenjenim korisnim vijekom trajanja konkretnog sredstva ili nematerijalne imovine.

Osnovicu za amortizaciju (nabavnu vrijednost) čini bruto knjigovodstvena vrijednost od početka obračunskog perioda.

Ukoliko je tokom korištenja sredstva izvršeno dodatno ulaganje koje za posljedicu ima povećanje vrijednosti sredstva, u skladu sa MRS-om 16 osnovicu za amortizaciju čini sadašnja vrijednost sredstva uvećana za naknadno ulaganje.

Banka primjenjuje proporcionalnu (linearnu) metodu obračuna amortizacije materijalne i nematerijalne imovine.

Iznos amortizacije za svaki period se priznaje kao rashod tokom korisnog vijeka trajanja sredstva.

Banka se može odlučiti da neka osnovna sredstva amortizuje i nekom drugom metodom, ali u smislu Zakona o oporezivanju dobiti pravnih lica, Banka jednom odabranom metodom obračuna amortizacije stalnih sredstava primjenjuje do konačnog amortizovanja pojedinačnog sredstva ili grupe sredstava, odnosno kod obračuna amortizacije Banka se pridržava principa kontinuiteta jednom odabrane metode do konačnog amortizovanja sredstva ili grupe sredstava.

Investicione nekretnine

Investiciona nekretnina je, u skladu sa MRS 40, imovina (zemljište ili građevinski objekat – ili dio građevinskog objekta ili oboje) koju Banka drži radi ostvarivanja zarade od izdavanja nekretnine ili radi uvećanja vrijednosti kapitala ili radi i jednog i drugog.

Investicione nekretnine početno se iskazuje po nabavnoj vrijednosti / cijeni koštanja. Nabavna vrijednost obuhvata fakturnu cijenu i sve zavisne troškove.

Nakon početnog priznavanja, investicione nekretnine se evidentiraju po metodi fer vrijednosti. Na osnovu politike fer vrijednosti ne vrši se obračun amortizacije za investicione nekretnine. Fer vrijednost utvrđuje ovlašteni procjenitelj na kraju kalendarske godine.

Ako se knjigovodstveni iznos nekretnine poveća kao rezultat procjene, povećanje se direktno knjiži kao povećanje vrijednosti nekretnine i prihod.

Ako se knjigovodstvena vrijednost nekretnine umanji kao rezultat procjene, smanjenje treba priznati kao rashod, ako prije toga nije bila formirana revalorizaciona rezerva ili direktno teretiti revalorizacione rezerve do iznosa umanjenja, ako postoje formirane revalorizacione rezerve.

Zalihe

Zalihe čine materijali, sitan inventar, rezervni dijelovi i pomoćna sredstva koja se troše u procesu redovnog poslovanja Banke. Na sve zalihe primjenjuje se MRS 2.

Zalihe se u momentu pribavljanja vrednuju primjenom metoda istorijskog troška. Istorijski trošak podrazumijeva da se zalihe iskazuju na bazi troškova nabavke.

Za vrednovanje trošenja zaliha koristi se metod prosječne cijene. Utvrđivanje prosječne cijene ažurira se poslije svake naredne nabavke.

Materijal, sitan inventar, ambalaža i auto gume u momentu stavljanja u upotrebu u ukupnom iznosu (100%) terete troškove obračunskog perioda.

Stalna sredstva namijenjena prodaji

Stalna sredstva namijenjena prodaji se priznaju po knjigovodstvenoj vrijednosti ili fer vrijednosti.

Naknadno vrednovanje vrši se po fer vrijednosti i promjene po fer vrijednosti se iskazuju kroz bilans uspjeha.

Da bi se sredstvo klasifikovalo i priznalo kao sredstvo namijenjeno prodaji mora biti raspoloživo za trenutnu prodaju, a da bi prodaja bila izvjesna Uprava Banke sačinjava plan prodaje i započinje aktivnosti oko prodaje. Prodaja ovih sredstava mora da bude vjerovatna, a očekivana prodaja da se završi u roku od jedne godine od datuma priznavanja. Producetak perioda za prodaju (na još tri mjeseca) ne isključuje sredstvo od klasifikovanja kao ono koje se drži za prodaju samo ukoliko postoji dovoljno dokaza da Banka ostaje posvećena planu za prodaju sredstva. Na ova sredstva se primjenjuje MSFI 5 i MRS 36.

Za stalna sredstva namijenjena prodaji ne vrši se obračun amortizacije.

Banka može da odluči da ne vrši prodaju sredstva, odnosno da ga klasificuje na drugi način (kao investicionu nekretninu ili za obavljanje vlastite poslovne djelatnosti).

Ostala imovina Banke

Potraživanja po osnovu kamata vode se na računima bilansa Banke. Ukoliko su ova potraživanja, klasifikovana kao nekvalitetna aktiva, knjiži se ispravka vrijednosti u skladu sa MRS 39 na teret troška rezervisanja, a budući obračun kamatnog prihoda vrši se u skladu sa MRS 39. Istovremeno, Banka je dužna u pomoćnoj evidenciji, obezbijediti, da se za sva kamatna potraživanja klasifikovana u kategorije C, D i E, u skladu sa odlukama Agencije za bankarstvo Republike Srpske, formira 100% rezervisanje.

Troškovi plaćeni unaprijed iskazuju se kao aktivna vremenska razgraničenja, a u troškove obračunskog perioda se prenosi samo dio koji se odnosi na taj obračunski period.

Kao troškovi plaćeni unaprijed iskazuju se plaćene premije osiguranja, plaćeni troškovi reklame i propagande, troškovi novina, časopisa i stručne literature, unaprijed plaćena zakupnina i drugi troškovi koji se odnose na budući obračunski period.

Obaveze prema bankama i drugim komitentima

Obaveze - dugovanja Banke prema kreditnim institucijama i drugim komitentima se evidentiraju u poslovnim knjigama u skladu sa kontnim planom za banke i uputstvom za njegovu primjenu kao uzeti krediti i depoziti, odvojeno u domaćoj i stranoj valuti i razvrstani po ročnosti dospijeća.

Obaveze - depoziti se klasificuju kao depoziti pravnih subjekata (vladine institucije, javna preduzeća, privatna preduzeća i društva, neprofitne organizacije, bankarske institucije), depoziti stranih pravnih i fizičkih lica i depoziti građana. Obaveze po osnovu kamata na depozitna sredstva se obračunavaju u skladu sa ugovorima i pripisuju stanju na računima depozita krajem obračunskog perioda.

Odgodeno plaćanje troškova i prihodi budućeg perioda

Izdaci koji su troškovi tekućeg obračunskog perioda, a za plaćanje dospijevaju u budućem periodu, iskazuju se kao obračunati troškovi na pasivnim vremenskim razgraničenjima.

Kao izdaci iz stava 1. ovog člana smatraju se izdaci za kamate i slični izdaci, koji se odnose na tekući period, a dospijevaju za plaćanje u okviru anuiteta u budućem periodu, za kamate po dužničkim hartijama od vrijednosti čije dospijeće je u budućem vremenskom periodu.

U korist pasivnih vremenskih razgraničenja evidentiraju se unaprijed naplaćeni ili obračunati prihodi u tekućem periodu, a koji se odnose na budući vremenski period (prihodi od kamata, provizija i slično).

Unaprijed naplaćeni prihodi od naknada koji se odnose na buduće vremenske periode razgraničavaju se i evidentiraju u korist PVR-a, a oprihoduju u skladu sa njihovim dospijećima, prema MRS 18.

Rezervisanje za rizike, obaveze i troškove

U skladu sa MRS 37 Banka pravi razliku između:

- Rezervisanja, koja moraju biti priznata kao obaveza
- Vremenskih razgraničenja koja moraju biti priznata kao obaveza i
- Potencijalnih obaveza koje su prikazane kao vanbilansne stavke.

Rezervisanja

Rezervisanja se moraju priznati na strani obaveza kada su ispunjeni svi navedeni uslovi (MRS 37):

- entitet ima sadašnju obavezu (pravna ili stvarna) po osnovu prošlih događaja;
- vjerovatno je da će izmirenje obaveze dovesti do odliva resursa koji predstavljaju ekonomski koristi;
- moguće je pouzdano procijeniti iznos obaveze.

Iznos priznat kao rezervisanje treba da bude najbolja procjena izdataka zahtjevanih za izmirenje sadašnje obaveze na datum bilansa stanja. Ako prestane da bude vjerovatan odliv resursa koji predstavljaju ekonomski koristi zahtijevane za izmirenje obaveze, rezervisanje će se ukinuti. Ovo je neophodno ispitati na svaki dan bilansa stanja.

Vremenska razgraničenja

Vremenska razgraničenja su obaveze za plaćanje dobara ili usluga koje su primljene ili isporučene, ali nisu plaćene ili fakturisane od strane dobavljača ili su ugovorene sa dobavljačem.

Vremenska razgraničenja su dugovanja i obuhvataju na primjer, troškove revizije na kraju godine, članarine i ostalo.

Vremenska razgraničenja nisu dio rezervisanja, već se iskazuju posebno u okviru „ostalih obaveza”.

Potencijalne obaveze

Potencijalne obaveze se razlikuju od rezervisanja u slijedećem:

- Moguća obaveza koja nastaje po osnovu prošlih događaja i čije će postojanje biti potvrđeno samo nastankom ili nenastankom jednog ili više neizvjesnih budućih događaja koji nisu u potpunosti pod kontrolom Banke, ili
- sadašnja obaveza koja nastaje po osnovu prošlih događaja ali nije priznata jer nije vjerovatno da će odliv resursa koji predstavljaju ekonomski koristi biti zahtijevan za izmirenje obaveze, ili iznos obaveze ne može biti pouzdano procijenjen.

Potencijalne obaveze se stalno preispituju kako bi se odredilo da li je povećana vjerovatnoća odliva resursa koji predstavljaju buduće ekonomski koristi. Ako postane vjerovatan odliv budućih ekonomskih koristi koji se zahtijeva za izmirenje stavke koja je tretirana kao potencijalna obaveza, treba priznati rezervisanje u finansijskim izvještajima perioda u kom je došlo do promjene vjerovatnoće.

U skladu sa Uputstvom za knjigovodstveno evidentiranje rezervisanja i drugih potraživanja, te izvještajno prikazivanje razlika po MRS i odlukama Agencije za bankarstvo Republike Srpske, Banka formira RKG.

Navedena rezerva predstavlja razliku iznosa rezervisanja obračunatih prema MRS-u 39 i iznosa rezervisanja obračunatih u skladu sa Odlukom Agencije za bankarstvo Republike Srpske o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka.

Banka formira rezervisanja za vanbilansne stavke u skladu MRS 37 i iskazuje ih kao obaveze, a na teret rashoda, u visini procijenjenih rezervisanja.

Ukidanje rezervisanja se vrši po osnovu smanjenja rizika ili prestanka potencijalne obaveze.

Takođe, u skladu sa MRS 19, Banka formira rezervisanja za otpremnine radnika na osnovu aktuarskog obračuna.

Kapital Banke

Uplaćeni kapital se iskazuje po nominalnoj vrijednosti uplaćenih akcija i vodi se analitički po vlasnicima. Knjigu akcionara za Banku vodi Centralni registar.

Na računima revalorizacionih rezervi evidentira se revalorizacija materijalnih i nematerijalnih sredstava u skladu sa MRS 16.

Zakonske rezerve su rezerve propisane Zakonom, izdvajaju se iz dobiti Banke i čine jednu od pozicija kapitala.

Banka u zakonske rezerve izdvaja svake godine iz dobiti poslije oporezivanja najmanje 5% dobiti sve dok ne dostigne iznos zakonskih rezerve koji ne može biti manji od 10% osnovnog kapitala. Ovo su minimalni zahtjevi, a Banka može svojim statutom regulisati veća izdvajanja u ove svrhe.

Neraspoređeni dobitak za tekuću godinu se raspoređuje u skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka i kapitalnoj zaštiti ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 57/14).

PROCJENJIVANJE POZICIJA BILANSA USPJEHA

Prihodi

Prihodi od kamata i slični prihodi, prihodi od hartija od vrijednosti, prihodi od provizija, neto dobit iz finansijske funkcije i ostali prihodi u poslovnim knjigama se iskazuju na posebnim računima ili grupama računa propisanim kontnim okvirom za Banke.

U grupi računa od kamata i sličnih prihoda, na računu dobiti iskazuju se: a) prihodi od kamata na odobrene kredite, depozite, dužničke hartije od vrijednosti, potraživanja po plaćenim vanbilansnim obavezama, ostali prihodi od kamata i slični prihodi (obuhvataju posebnu vrstu naknade za monitoring po kreditima i garancijama-skriveni kamatni prihod) koja u svojoj suštini predstavlja razliku između tržišne kamatne stope i kamatne stope (koja je niža) i sve ostale kamate koje nisu gore pomenute, b) neto kursne razlike koje se odnose na potraživanja po osnovu kamatnih prihoda u devizama i potraživanja po osnovu kamatnih prihoda uz valutnu klauzulu c) prihodi od kamata iz ranijih godina.

Kamate na date kredite i na druga potraživanja obračunavaju se u skladu sa ugovorom na stanje duga, po ugovorenoj kamatnoj stopi, a prihodi po kamatama se priznaju na obračunskoj osnovi.

Na kreditne i druge plasmane poslije ugovorenog roka dospijeća obračunava se zatezna kamata.

Kamate se obračunavaju mjesечно, osim u slučajevima kada je to ugovorom drugačije definisano.

Dividende za akcije i naknade za ostala vlasnička ulaganja priznaju se u prihode kada su objavljene ili primljene.

U prihode od naknada (provizija) uključuju se nekamatni prihodi po osnovu bankarskih usluga platnog prometa u zemlji, platnog prometa sa inostranstvom, obrade kreditnih zahtjeva, izdavanja garancija, otvaranja akreditiva i izdavanja drugih oblika jemstva Banke, mjenjačkih poslova i prihodi po ostalim bankarskim uslugama.

Prihodi od naknada za odobrenje kredita koji se razgraničavaju prema MRS 18, priznaju se u račun dobiti i gubitka kao kamatni prihod samo u onom dijelu koji se odnosi na tekući vremenski period, po metodi efektivne kamatne stope, a preostali dio ostaje evidentiran na računima PVR-a do dospijeća u slijedećem vremenskom periodu.

Potraživanja po osnovu naknada se klasificuju po istim principima po kojima se klasificuje ukupna aktiva Banke.

U grupi ostalih operativnih prihoda, na posebnim računima se iskazuju kursne razlike nastale pri svodenju pozicija bilansa u stranoj valuti na srednji kurs domaće valute, kursne razlike nastale po osnovu kupoprodaje stranih sredstava plaćanja, prihodi od naplate otpisanih potraživanja, prihodi od prodaje imovine banke i prihodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja materijalne i nematerijalne imovine Banke.

Ponovna vrijednosna usklađivanja koja se odnose na kredite i rezervisanja za nepredviđene i druge obaveze, prestavljaju ukidanje ranijih rezervisanja izvršenih na teret rashoda u slučaju naplate potraživanja ili smanjenja stepena rizičnosti.

U prihode po osnovu stava 1. ovog člana uključuju se: prihodi od ukinutih rezervisanja za identifikovane gubitke po kreditima, kamatama i naknadama, depozitima, dužničkim hartijama od vrijednosti, prihodi od ukidanja rezervisanja za identifikovane gubitke po vanbilansim potencijalnim obavezama i prihodi od ukidanja rezervisanja po ostalim potencijalnim obvezama.

Rashodi

Troškovi kamata i slični troškovi, troškovi provizija, neto gubitak finansijske djelatnosti, opšti administrativni troškovi, amortizacija, ostali troškovi i negativni efekti vrijednosnih usklađivanja iskazuju se na posebnim računima koji odgovaraju propisanoj bilansnoj šemi računa dobiti i gubitka za Banke.

Svi troškovi i rashodi koji se odnose na obračunski period obavezno se iskazuju u finansijskim izvještajima.

U grupi troškova kamata i sličnih troškova iskazuju se: obračunate kamate na primljene depozite, kredite, izdate hartije od vrijednosti, kamate na štedne uloge građana, kursne razlike koje se odnose na obaveze po osnovu kamata u devizama po osnovu ugovorne klauzule, ostali kamatni troškovi, te troškovi kamata iz ranijih godina.

Kamate se obračunavaju mjesечно, osim ako to nije ugovorom drugačije definisano. Obračunate kamate su rashod perioda u kome su sredstva korištena.

Troškovi po osnovu provizija su nekamatni troškovi u koje se uključuju troškovi provizija (naknada) za usluge domaćih i stranih pravnih lica. Obračunate provizije za primljene usluge po poslovima u zemlji i inostranstvu, koje se odnose na obračunski period priznaju se u rashode perioda.

Kao neto gubitak od finansijske djelatnosti priznaje se negativan neto finansijski rezultat (razlika dobitaka i gubitaka) poslovanja Banke sa dužničkim vrijednosnim papirima prilikom njihove prodaje ili vrijednosnog usklađivanja.

Opšti administrativni troškovi predstavljaju operativne rashode poslovanja. Iskazuju se u skladu sa propisanim rasporedom tih troškova u bilansnoj šemi računa dobiti i gubitka za banke. Ovi troškovi uključuju troškove plata, poreza i doprinosa na plate zaposlenih u Banci, troškove dnevnične i službenih putovanja, troškove otpremnina, troškove materijala i slične troškove, troškove usluga, troškove upotrebe vlastitih automobila, troškove poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija, te ostale operativne troškove prema kontnom planu za banke.

U troškove amortizacije nematerijalne i materijalne imovine uključuje se obračunata amortizacija, te rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja materijalne i nematerijalne imovine (MRS 16).

Kao ostali troškovi poslovanja iskazuju se troškovi na grupi računa negativnih kursnih razlika nastalih po osnovu svodenja bilansnih pozicija u stranoj valuti, zatim troškovi reklame, propagande i reprezentacije, porezi, doprinosi i članarine iz prihoda, toškovi po osnovu penala, kazni i prekršaja i drugi slični troškovi.

Na računu troškova rezervi iskazuju se utvrđena rezervisanja za bilansnu i vanbilansnu aktivu u skladu sa MRS 39.

Vrijednosno usklađivanje koje se odnosi na prenosive hartije od vrijednosti koje se posjeduju kao stalna finansijska imovina, interesi od udjela i akcije u povezanim preduzećima vrši se na teret rashoda ispravkom vrijednosti tih ulaganja.

POREZ NA DOBIT

Porez na dobit se obračunava u skladu sa zakonskim propisima Republike Srpske po propisanoj stopi i na osnovicu utvrđenu u skladu sa Zakonom o porezu na dobit.

Pri obračunu poreza na dobit, privremene razlike koje nastaju po osnovu razlike između računovodstvene i poreske dobiti obračunavaju se u skladu sa MRS-om 12.

4. PRIHODI PO OSNOVU KAMATA

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	2017. godina	2016. godina
Prihodi kamata od preduzeća	6.188	9.006
Prihodi kamata od stanovništva	3.819	4.235
Prihodi od sredstva kod drugih banaka	0	0
Kamate po osnovu HoV	0	31
Ostali prihodi od kamata i slični prihodi	52	1
U k u p n o	10.059	13.273

Na osnovu raspoložive dokumentacije, analize primijenjene metodologije Banke i analize kreditnog portfolia na bazi revizorskog uzorka Banka je tokom poslovne 2017. godine priznala dio prihoda od kamata u iznosu od 1.427 hiljada KM (1.263 hiljade KM za pravna lica i 164 hiljade KM za fizička lica) po plasmanima koji se u skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 49/13 i 01/14) smatraju nenaplativim. Revizorskim postupcima nismo mogli da se uvjerimo u iznos priznatih kamata u korist prihoda za koje postoji vjerovatnoća da neće biti naplaćene. Banka je potraživanja po osnovu navedenih obračunatih kamata ispravila u cijelom iznosu.

5. RASHODI PO OSNOVU KAMATA

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	2017. godina	2016. godina
Rashodi kamata na depozite u stranoj valuti	1.671	1.816
Rashodi kamata na depozite u KM	714	865
Rashodi kamata na depozite sa ugovorenom zaštitom od rizika	65	257
Rashodi kamata po uzetim kreditima i pozajmicama	6	6
Rashodi po osnovu HoV	0	480
U k u p n o	2.456	3.424

6. PRIHODI PO OSNOVU NAKNADA I PROVIZIJA

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	2017. godina	2016. godina
Naknade za bankarske usluge u KM	4.110	3.982
Naknade za bankarske usluge - devizno	1.129	1.134
Naknada za kartice	145	164
U k u p n o	5.384	5.280

7. RASHODI PO OSNOVU NAKNADA I PROVIZIJA

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	2017. godina	2016. godina
Naknade za bankarske usluge u zemlji	431	403
Naknade za bankarske usluge sa inostranstvom	98	76
Ostale naknade i provizije	96	50
U k u p n o	624	529

8. OSTALI POSLOVNI PRIHODI

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	2017. godina	2016. godina
Dobici od prodaje HoV	0	0
Naplaćena otpisana potraživanja	134	49
Prihodi od dividendi	51	24
Prihodi od zakupa	286	236
Ostali prihodi	627	327
U k u p n o	1.097	636

9. OSTALI POSLOVNI RASHODI

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	2017. godina	2016. godina
Bruto lična primanja	4.272	5.285
Ostali lični rashodi	410	274
Troškovi materijala	454	452
Troškovi tekućeg održavanja osnovnih sredstava	376	371
Putni troškovi	2	2
PTT usluge	31	39
Telefonski troškovi	100	111
Troškovi elektronskih komunikacija	257	293
Troškovi zakupnina	1.132	1.521
Troškovi reklame i propagande	120	133
Troškovi amortizacije	1.041	593
Troškovi dnevница i službenih putovanja	13	11
Troškovi zaštite na radu	8	3
Servisne usluge	217	251
Intelektualne usluge	20	2
Troškovi vještačenja i arbitraže	198	314
Sudski troškovi i angažovanje drugih lica	399	4.228
Troškovi reprezentacije i pomoći radnicima	43	68
Troškovi osiguranja	423	431
Ostali troškovi neproizvodnih usluga	267	319
Gubici po osnovu rashodovanja osnovnih sredstava	21	3
Ostali rashodi	2.015	4.536
U k u p n o	11.818	19.240

Ostali rashodi u iznosu od 2.015 hiljada KM se u najznačajnijem iznosu odnose na rashode po osnovu svođenja vrijednosti materijalno stečene imovine na tehničku vrijednost od 1 KM (804 hiljade KM), rashode po osnovu direktnog otpisa plasmana (617 hiljada KM), gubitke po osnovu prodaje imovine (102 hiljade KM), obezvredenje investicionih nekretnina po procjeni (216 hiljada KM).

10. TROŠKOVI ZAKUPNINA - OPERATIVNI LIZING

Troškovi zakupnina u poslovnoj 2017. godini iznosili su 1.132 hiljade KM (u poslovnoj 2016. godini 1.521 hiljadu KM). Tokom poslovne 2017. godine Banka je vršila zakup prostorija za Centralu, filijale i šaltere na području na kojem posluje. U cilju osiguranja nesmetanog poslovanja Banka potpisuje ugovore sa zakupodavcima na duži vremenski period. Za poslovni prostor u centru Bijeljine, u kom je smještena centrala Banke, potpisani je dugoročni ugovor o zakupu sa fizičkim licem – većinskim akcionarom. Pored toga, Banka plaća zakup sljedećim zakupodavcima za poslovne prostore na ovim adresama:

Naziv zakupodavca	Tačna adresa
DOO Good	Srpske vojske bb, Han Pijesak
APIF Banja Luka	Trg kralja Petra bb
Mile Jokić	Braće Jugovića bb, Zvornik
Purić Jovan	Obudovac
APIF Banja Luka	Kralja Petra I Oslobođioca 35
Pavlović Jovo	Dvorovi bb
Intergaj Bijeljina	Ive Andrića 41a
Pavlović Slobodan i Miroslava	Kralja Petra I Karađorđevića 74
Milenko Golić	Gradiška
Simo Brkić	Pelagićevo bb
Duško Ikonić	Rogatica
Grafam Brčko	Safeta Pašalića broj 3
Spektar drink d.o.o.	Patkovača
DOO Vukajlović Stanari	Stanari bb
Prizma d.o.o.	Milići
Žitopromet a.d.	Bijeljina
Jelen & Staklorad	Brčko
Rutem d.o.o.	Sarajevo
Mile Gavranović	Prijedor
Pavlovic Slobodan i Miroslava	Karađorđeva 1

Preuzete obaveze Banke po osnovu otkazivih ugovora o zakupu poslovnih prostora su sljedeće:

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	2017. godina	2016. godina
Ne duže od jedne godine	73	1
Duže od jedne godine, ali kraće od pet godina	10	119
Duže od pet godina	9	6
U k u p n o	92	126

Većina ugovora o zakupu zaključena je na neodređeno vrijeme, ali mišljenje rukovodstva je da će u narednom periodu posvetiti veću pažnju i raditi na korekciji postojećih ugovora. U prethodnoj tabeli za period „duže od 5 godina“ prikazane su obaveze Banke po osnovu otkazivih ugovora od 5 do 10 godina. Dalji razvoj, preko 10 godina nije rađen. Od ukupnog iznosa troškova zakupa u toku 2017. godine iznos od 996 hiljada KM se odnosi na troškove zakupa prostora povezanih lica.

11. ISPRAVKE ZA POTENCIJALNE GUBITKE

a) Knjiženja (u korist)/na teret prihoda, neto

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2017. godine	31.12.2016. godine
Plasmani bankama i krediti plasirani komitentima	362	-6.924
Potraživanja za kamate i ostala potraživanja	-2.035	-6.136
Potencijalne i ugovorene obaveze	-33	-312
Beneficije za zaposlene	-19	-19
U k u p n o	-1.726	-13.392

b) Kretanja tokom godine na ispravkama vrijednosti

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	Krediti plasirani komitentima	Potraživanja za kamate i ostala aktiva	Potencijalne i ugovorene obaveze	Beneficije za zaposlene	Ukupno
Stanje 31.12.2015. godine	5.689	7.773	108	194	13.764
Izdvajanja u toku godine	16.578	21.849	534	10	38.972
Ukidanje rezervisanja	-9.653	-15.714	-222	-29	-25.617
Konačan otpis	0	0	0	0	0
Stanje 31.12.2016. godine	12.614	13.910	420	175	27.119
Izdvajanja u toku godine	8.494	5.113	844	62	14.513
Ukidanje rezervisanja	-8.856	-3.078	-873	-81	-12.887
Konačan otpis	0	0	0	0	0
Stanje 31.12.2017. godine	12.252	15.944	391	156	28.743

12. NOVČANA SREDSTVA I SREDSTVA KOD CENTRALNE BANKE

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2017. godine	31.12.2016. godine
<i>Novčana sredstva</i>		
U KM	5.031	5.653
U stranoj valuti	4.667	3.928
<i>Sredstva kod Centralne banke BiH</i>		
Obavezna rezerva	13.988	13.413
Sredstva preko obavezne rezerve	20.063	16.646
Sredstva kod CBBiH u stranoj valuti	506	227
U k u p n o	44.255	39.867

U skladu sa Odlukom Centralne banke BiH o utvrđivanju i održavanju obaveznih rezervi, Banka je dužna da održava i obračunava obaveznu rezervu na depozite (koji čine osnovicu za obračun obavezne rezerve) prema stanju na kraju svakog radnog dana u toku deset kalendarskih dana koji prethode periodu održavanja. Odlukom se utvrđuje jedinstvena stopa obavezne rezerve od 10% koju CBBiH primjenjuje na osnovicu za obračun obavezne rezerve. U osnovicu za obračun obavezne rezerve se uključuju obračunate kamate, naknade i provizije koje su dospjele na plaćanje.

Odlukom je, utvrđeno da CBBiH na iznos sredstava obavezne rezerve ne obračunava naknadu. Na iznos sredstava iznad obavezne rezerve, CBBiH obračunava naknadu po stopi koja je jednaka 50% stopi koju primjenjuje Evropska centralna banka (ECB) na depozite komercijalnih banaka.

13. SREDSTVA KOD DRUGIH BANAKA

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2017. godine	31.12.2016. godine
Sredstva kod inostranih banaka u stranoj valuti	9.755	8.549
Sredstva kod domaćih banaka u stranoj valuti	3.426	303
U k u p n o	13.201	8.852

14. KREDITI PLASIRANI KOMITENTIMA

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2017. godine	31.12.2016. godine
Kratkoročni krediti	38.405	32.900
Dugoročni krediti	65.526	70.641
Ukupno	103.931	103.541
Ispravka vrijednosti kredita plasiranih komitentima	12.252	12.614
U k u p n o	91.679	90.927

Nekvalitetni plasmani Banke (kategorija C, D i E) iznose 32.760 hiljada KM, odnosno 31,52% ukupnih plasmana.

Analizom kreditnih dosjeva, na osnovu uzorka, došli smo do saznanja da Banka na dan 31.12.2017. godine ima značajna potraživanja od grupe povezanih pravnih lica – Bobar grupi u iznosu od 2.017 hiljada KM za koje je formirana ispravka vrijednosti u iznosu od 1.374 hiljade KM. Potraživanja Banke po navedenim plasmanima su osigurana kvalitetnim kolateralima u skladu sa tačkom 10. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 49/13 i 01/14). Navedena grupa ima u značajnom iznosu dospjele obaveze po glavnici prema Bobar banci a.d. Bijeljina – u stečaju, a ista kasne sa otplatom obaveza prema Banci od 792 do 1.402 dana. Banka je za navedene plasmane pokrenula izvršne postupke radi naplate istih, ali su nadležni organi obustavili dio izvršnih postupaka po ličnim mjenicama, te postoji određena neizvjesnost u naplati iz kolateralu po ličnim mjenicama.

Analizom kreditnih dosjeva, na osnovu uzorka, došli smo do saznanja da Banka na dan 31.12.2017. godine ima značajna potraživanja od grupe povezanih pravnih lica sa Bankom u iznosu od 6.192 hiljade KM za koje je formirana ispravka vrijednosti u iznosu od 1.532 hiljade KM. Potraživanja Banke po navedenim plasmanima su osigurana kvalitetnim kolateralima u skladu sa tačkom 10. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 49/13 i 01/14). Navedena grupa ima u značajnom iznosu dospjele obaveze po glavnici prema Bobar banci a.d. Bijeljina – u stečaju, a ista su kasnila tokom godine i kasne na 31.12.2017. godine sa otplatom obaveza prema Banci značajan broj dana. Nadalje, ova grupa pravnih lica ne ostvaruje prihode iz redovnog poslovanja dovoljne za uredno izmirivanje obaveza prema Banci. Banka vrši reprogram i refinansiranje kredita navedenim klijentima, uz odobravanje grejs perioda, iako nisu bili uredni tokom izmirivanja svojih obaveza prema Banci prije navedenih reprograma i refinansiranja. Navedeno može predstavljati rizik za Banku sa stanovišta naplate kredita u budućem periodu redovnim putem po dospijeću, s obzirom na kreditnu istoriju korisnika kredita.

Analizom kreditnih dosjea, na osnovu uzorka, došli smo do saznanja da Banka na dan 31.12.2017. godine ima značajna potraživanja od grupe povezanih pravnih lica (Tesla d.d. Brčko i Klas MPP d.o.o. Brčko) u iznosu od 2.900 hiljada KM za koje je formirana ispravka vrijednosti u iznosu od 58 hiljada KM i kasne sa otplatom obaveza prema Banci 31 dan. Navedena grupa je kasnila značajan broj dana u izmirivanju obaveza prema Banci u ranijim periodima, ali je Banka izvršila reprogram plasmana prema ovoj grupi krajem 2017. godine. Nadalje, ova grupa pravnih lica nije ostvarivala prihode iz redovnog poslovanja dovoljne za uredno izmirivanje obaveza prema Banci. Navedeno može predstavljati rizik za Banku sa stanovišta naplate plasmana u budućem periodu redovnim putem po dospijeću, s obzirom na kašnjenje otplate u prethodnim periodima.

Analizom kreditnih dosjea, na osnovu uzorka, došli smo do saznanja da Banka na dan 31.12.2017. godine ima značajna potraživanja od grupe povezanih pravnih lica (MKF Nova.D Bijeljina i Đ&D d.o.o. Bijeljina) u iznosu od 565 hiljada KM za koje je formirana ispravka vrijednosti u iznosu od 97 hiljada KM i kasne sa otplatom obaveza prema Banci od 518 do 1.218. dana. Banka navedene plasmane nije vršila na osnovu objektivnih pokazatelja kreditne sposobnosti klijenata, procjene rizika plasmana sa stanovišta povezanih lica i ranije kreditne istorije istih, a u skladu sa preuzimanjem rizika bankarskog poslovanja. Banka je pokrenula izvršne postupke za naplatu u ranijim godinama, ali isti još traju, te je nezvjesno vrijeme i iznos naplate potraživanja po ovim plasmanima iz kolaterala. Na osnovu svega navedenog, revizorskim postupcima nismo se uvjerili u ispravku potraživanja po navedenim plasmanima.

Analizom kreditnih dosjea, na osnovu uzorka, došli smo do saznanja da Banka na dan 31.12.2017. godine ima značajna potraživanja od pravnog lica Macola plus d.o.o. Bijeljina po osnovu dvije kreditne partije u iznosu od 405 hiljada KM za koje je formirana ispravka vrijednosti u iznosu od 84 hiljade KM. Uvidom u kreditne dosjeee i bazu kolaterala Banka po navedenim plasmanima nema odgovarajuće obezbjeđenje, te se revizorskim postupcima nismo uvjerili u ispravku potraživanja po navedenim plasmanima.

Analizom kreditnih dosjea, na osnovu uzorka, došli smo do saznanja da Banka na dan 31.12.2017. godine ima značajna potraživanja po plasmanu od pravnog lica CD Energy d.o.o. Pelagićevo u iznosu od 1.300.000 KM sa grejs periodom od 6 mjeseci, koje je navedenim kreditom kupilo sve nekretnine od pravnog lica Ravenna d.o.o. (imalo kredit kod Banke sa značajnim kašnjenjem i založilo navedene nekretnine kao obezbjeđenje). Ravenna d.o.o. je sredstvima dobijenim od navedene prodaje zatvorilo svoje obaveze prema Banci. Na 31.12.2017. godine CD Energy d.o.o. kasni sa otplatom kamate (tokom grejs perioda) prema banci 31 dan i traži dodatno produženje grejs perioda za 3-6 mjeseci. Navedeni plasman u suštini predstavlja refinansiranje plasmana kod koga je postojalo značajno kašnjenje u otplati. Banka navedeni plasman nije klasifikovala u skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 49/13 i 01/14), te se revizorskim postupcima nismo uvjerili u ispravku potraživanja po navedenom plasmanu.

Analizom kreditnih dosjea, na osnovu uzorka, došli smo do saznanja da kod potraživanja značajnih za Banku iznos priznate vrijednosti kolaterala u pojedinim slučajevima može značajno odstupati od njihove fer vrijednosti, što utiče na obračun ispravke vrijednosti potraživanja po kreditima diskontovanjem novčanog toka u skladu sa internom metodologijom. Uzimajući u obzir navedeno i dosadašnje slučajeve sa fer vrednovanjem kolaterala prilikom realizacije istih na tržištu od strane Banke, revizorskim postupcima se nismo u dovoljnoj mjeri uvjerili u ispravku vrijednosti potraživanja po kreditima.

Analizom kreditnih dosjea, na osnovu uzorka, Banka na 31.12.2017. godine ima značajnu izloženost prema pojedinim klijentima, te vrši reprogram i refinansiranje kredita navedenim klijentima, uz odobravanje grejs perioda, iako nisu bili uredni tokom izmirivanja svojih obaveza prema Banci prije navedenih reprograma i refinansiranja, što nije u skladu sa načelom opreznosti, procjenom otplatnih sposobnosti korisnika kredita i kreditnom istorijom klijenata. Navedeno može predstavljati rizik za Banku sa stanovišta naplate kredita u budućem periodu redovnim putem po dospijeću, s obzirom na kašnjenje otplate u prethodnim periodima.

Kratkoročni krediti domaćim preduzećima su plasirani uz godišnju kamatnu stopu u rasponu od 2,00% do 12,00% godišnje. Većina navedenih kredita je obezbijeđena hipotekom na nekretninama, zalogama na pokretnoj imovini ili hartijama od vrijednosti.

Kratkoročni krediti stanovništvu su plasirani uz godišnju kamatnu stopu u rasponu od 1,50% do 13,95% godišnje. Većina navedenih kredita je obezbijeđena mjenicama, žirantima, hipotekom na nekretninama ili zalogama na pokretnoj imovini.

Krediti preko jedne godine domaćim preduzećima u KM su plasirani preduzećima uglavnom na period od dvije do dvadeset pet godina, uz godišnju kamatnu stopu u rasponu od 3,00% do 13,00%. Navedeni krediti su obezbijeđeni hipotekom na nekretninama, zalogama na pokretnoj imovini ili hartijama od vrijednosti, mjenicama i nalozima za prenos.

Krediti preko jedne godine stanovništvu u KM su plasirani uglavnom na period od dvije do dvadeset godina, uz godišnju kamatnu stopu u rasponu od 1,50% do 14,00%. Navedeni krediti su obezbijeđeni hipotekom na nekretninama, zalogama na pokretnoj imovini ili hartijama od vrijednosti.

Geografska koncentracija plasiranih kredita komitentima od strane Banke u kreditnom portfoliju obuhvata komitente sa sjedištem na području BiH.

Koncentracija ukupno plasiranih kredita komitentima od strane Banke značajna je kod slijedećih djelatnosti:

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2017. godine	31.12.2016. godine
Trgovina	6.718	8.085
Građevinarstvo	8.663	9.230
Poljoprivreda i proizvodnja	29.435	24.279
Energetika i rudarstvo	6.995	12.328
Stanovništvo	41.111	41.744
Ostalo	11.009	7.875
U k u p n o	103.931	103.541

15. HARTIJE OD VRIJEDNOSTI I UČEŠĆA

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2017. godine	31.12.2016. godine
Hartije od vrijednosti i učešća	355	355
U k u p n o	355	355

Hartije od vrijednosti se odnose na učešće u kapitalu Centralnog registra hartija od vrijednosti a.d. Banja Luka (107 hiljada KM) i Banjalučke berze a.d. Banja Luka (245 hiljada KM) i ostalih emitenata (3 hiljade KM). Navedene hartije su iskazane na poziciji udjeli (učešća) u pridruženo pravno lice, iako se iste ne odnose na pridružena pravna lica kako je to definisano u MRS 28 - Investicije u pridružene entitete.

16. NEKRETNINE, INVESTICIONE NEKRETNINE, OPREMA I NEMATERIJALNA ULAGANJA

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	Zemljište	Gradevinski objekti	Investicione nekretnine	Oprema	Investicije u toku	Ukupno	Nematerijalna ulaganja
Nabavna vrijednost:							
Stanje 01.01.2016. godine	2.489	15.751	2.792	3.810	498	25.340	898
Nabavke u toku perioda	0	0	0	175	102	277	0
Rashodovanje	-856	-129	-472	-28	0	-1.486	0
Efekti procjene fer vrijednosti	-26	976	96	-18	0	1.028	0
Prenosi na investicije u toku	0	0	0	0	0	0	0
Prenosi sa nekretnina	0	0	0	0	-146	-146	0
Stanje na 31.12.2016. godine	1.607	16.598	2.416	3.939	454	25.014	898
Nabavke u toku perioda	0	0	0	154	0	154	20
Rashodovanje/prodaja	-15	0	0	-113	0	-128	0
Efekti procjene fer vrijednosti	0	0	-8	0	0	-8	0
Prenosi na investicije u toku	0	0	0	0	0	0	0
Prenosi sa nekretnina	0	0	0	0	0	0	0
Stanje 31.12.2017. godine	1.592	16.598	2.408	3.981	454	25.033	918
Ispravka vrijednosti							
Stanje 01.01.2016. godine	0	4.860	0	2.657	0	7.517	768
Amortizacija u toku perioda	0	203	0	339	0	542	51
Efekti procjene fer vrijednosti	0	1.252	0	-787	0	465	-27
Rashodovanje	0	-68	0	-242	0	-310	-2
Prenosi sa nekretnina	0	0	0	0	0	0	0
Stanje na 31.12.2016. godine	0	6.247	0	1.967	0	8.214	790
Amortizacija u toku perioda	0	217	0	641	5	863	187
Efekti procjene fer vrijednosti	0	0	0	0		0	0
Rashodovanje/prodaja	0	0	0	114		114	-227
Prenosi sa nekretnina	0	0	0	0		0	0
Stanje 31.12.2017. godine	0	6.463	0	2.722	5	9.192	750
Sadašnja vrijednost							
31.12.2016. godine	1.607	10.351	2.416	1.973	454	16.800	108
31.12.2017. godine	1.592	10.135	2.408	1.259	449	15.841	168

Na dan 31. decembar 2017. godine Banka nema tereta, niti zaloga nad svojim nekretninama i investicionim nekretninama.

Banka je u februaru 2018. godine donijela odluku o prodaji investicione nekretnine u Doboju sadašnje vrijednosti 2.034 hiljade KM.

17. OBRAČUNATA KAMATA I OSTALA AKTIVA

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2017. godine	31.12.2016. godine
Potraživanja za kamate	15.225	13.213
Potraživanja za naknade	465	380
Potraživanja po osnovu platnih kartica	674	411
Potraživanja od zaposlenih	4	9
Zalihe materijala	115	39
Unaprijed plaćeni troškovi	51	40
Potraživanja za zgradu od Vlade Brčko Distrikta	228	0
Stečena materijalna imovina naplatom potraživanja	10.716	11.394
Potraživanja za bolovanja koja se refundiraju	80	66
Potraživanja u obračunu - Western union	246	223
Ostala potraživanja	594	963
Ukupno	28.399	26.737
Ispravka vrijednosti obračunatih kamata i naknada	15.372	13.300
Ispravka vrijednosti potraživanja za zgradu od Vlade Brčko Distrikta	0	0
Ispravka vrijednosti ostale aktive	572	610
U k u p n o	12.455	12.827

Neto potraživanja za kamate i naknade na kredite plasirane komitentima sa stanjem na dan 31. decembar 2017. godine iznose 318 hiljada KM.

Analizom kreditnih dosjea, na osnovu uzorka, došli smo do saznanja da Banka na dan 31.12.2017. godine ima značajno potraživanje za kamate prema grupi povezanih pravnih lica – Bobar grupi u iznosu od 2.457 hiljada KM za koje je formirana ispravka vrijednosti u cijelom iznosu. Potraživanja Banke po navedenim plasmanima su osigurana kvalitetnim kolateralima u skladu sa tačkom 10. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 49/13 i 01/14). Navedena grupa ima u značajnom iznosu dospjele obaveze po kamati prema Bobar banci a.d. Bijeljina – u stečaju. Navedena grupa ima u značajnom iznosu dospjele obaveze po glavnici prema Bobar banci a.d. Bijeljina – u stečaju. Banka je za navedene plasmane pokrenula izvršne postupke radi naplate istih, ali su nadležni organi obustavili dio izvršnih postupaka po ličnim mjenicama, te postoji određena neizvjesnost u naplati iz kolaterala po ličnim mjenicama.

Analizom kreditnih dosjea, na osnovu uzorka, došli smo do saznanja da Banka na dan 31.12.2017. godine ima značajno potraživanje za kamate od grupe povezanih lica sa Bankom u iznosu od 879 hiljada KM za koje je formirana ispravka vrijednosti u cijelom iznosu. Potraživanja Banke po navedenim plasmanima su osigurana kvalitetnim kolateralima u skladu sa tačkom 10. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 49/13 i 01/14). Navedena grupa ima u značajnom iznosu dospjele obaveze po glavnici prema Bobar banci a.d. Bijeljina – u likvidaciji (nad kojom je 24.01.2017. godine otvoren stečaj), a ista kasne sa otplatom obaveza prema Banci od 184 do 611 dana. Nadalje, ova grupa pravnih lica ne ostvaruje prihode iz redovnog poslovanja dovoljne za uredno izmirivanje obaveza prema Banci. Takođe, uočili smo da Banka vrši reprogram i refinansiranje kredita navedenim klijentima, uz odobravanje grejs perioda, iako nisu bili uredni tokom izmirivanja svojih obaveza prema Banci prije navedenih reprograma i refinansiranja. Navedeno može predstavljati rizik za Banku sa stanovišta naplate kredita u budućem periodu redovnim putem po dospijeću, s obzirom na kreditnu istoriju korisnika kredita.

Analizom kreditnih dosjea, na osnovu uzorka, došli smo do saznanja da Banka na 31.12.2017. godine ima potraživanje za kamate prema grupi povezanih pravnih lica (Tesla d.d. Brčko i Klas MPP d.o.o. Brčko) u iznosu od 23 hiljade KM za koje je formirana ispravka vrijednosti od 1 hiljadu KM i kasne sa otplatom obaveza prema Banci 31 dan. Navedena grupa je kasnila značajan broj dana u izmirivanju obaveza prema Banci u ranijim periodima. Banka je izvršila reprogram plasmana prema ovoj grupi krajem 2017. godine. Nadalje, ova grupa pravnih lica nije ostvarivala prihode iz redovnog poslovanja dovoljne za uredno izmirivanje obaveza prema Banci. Navedeno može predstavljati rizik za Banku sa stanovišta naplate plasmana u budućem periodu redovnim putem po dospijeću, s obzirom na kašnjenje otplate u prethodnim periodima.

Nadalje, Banka je izvršila ispravku potraživanja za kamate u značajnom iznosu po plasmanima iz uzorka, ali isti kasne sa otplatom od 245 dana i više, tako da je neizvjesna naplata kamata po dospijeću i redovnim putem, što može uticati na visinu ispravki po istim u narednim periodima.

Banka je zbog naplate nekvalitetnih plasmana preuzela značajan broj kolaterala (45 nekretnina) u iznosu od 10.626 hiljada KM. Stečena materijalna imovina naplatom potraživanja se smanjila u odnosu na prethodnu godinu za 1.067 hiljada KM odnosno za 9,12%. Na osnovu prikupljenih ponuda, najpovoljnijih za Banku sa stanovišta prodajne cijene, za 9 nekretnina knjigovodstvene vrijednosti 6.252 hiljade KM (58,84% vrijednosti stečene imovine) bilo je potrebno izvršiti dodatno obezvređenje u iznosu od 1.738 hiljada KM. Nadalje, za ostale nekretnine Banka nema konkretne ponude za prodaju ili je prodaja istih neizvjesna, te Banka smatra da će dodatno obezvređenje po istim iznositi 1.149 hiljada KM. Takođe, banka nije procijenila prodajne troškove stečene imovine kako je zahtijevano po MSFI 5 – *Stalna imovina koja se drži za prodaju i prestanak poslovanja*. Na osnovu svega navedenog revizorskim postupcima se nismo u dovoljnoj mjeri uvjerili da je navedena imovina vrednovana u skladu sa usvojenim računovodstvenim politikama, u skladu sa članom 24. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 49/13 i 01/14) i u skladu sa MSFI 5 – *Stalna imovina koja se drži za prodaju i prestanak poslovanja*, odnosno nije izvršeno vrednovanje po nižoj od slijedeće dvije vrijednosti: knjigovodstvene vrijednosti ili fer vrijednosti umanjene za troškove prodaje.

18. DEPOZITI KOMITENATA

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2017. godine	31.12.2016. godine
Depoziti po viđenju u KM	46.326	45.097
Depoziti po viđenju u stranoj valuti	17.269	16.449
Kratkoročni depoziti u KM	942	1.306
Kratkoročni depoziti u stranoj valuti	2.736	2.470
Dugoročni depoziti u KM	19.057	19.037
Dugoročni depoziti u stranoj valuti	43.127	42.869
U k u p n o	129.457	127.228

Na depozite po viđenju u KM, Banka obračunava godišnju kamatnu stopu od 0,00% do 3,70%. Na kratkoročno oročene depozite preduzeća u KM, Banka obračunava godišnju kamatnu stopu od 0% do 2,50%, u zavisnosti od perioda oročenja. Na dugoročno oročene depozite preduzeća (preko jedne godine) u KM Banka obračunava godišnju kamatnu stopu od 0% do 4,00%.

Na kratkoročno oročene depozite preduzeća u stranoj valuti, Banka obračunava godišnju kamatnu stopu od 0,50% do 1,70% u zavisnosti od perioda oročenja. U periodu od 01.01.2017 do 31.12.2017. godine nije bilo kratkoročno oročenih depozita preduzeća. Za dugoročno oročene depozite preduzeća u stranoj valuti (preko jedne godine), Banka obračunava godišnju kamatnu stopu od 0% do 2,70%.

Na kratkoročno oročene depozite stanovništva u KM, Banka obračunava godišnju kamatnu stopu od 0% do 2,90%, u zavisnosti od perioda oročenja. Na dugoročno oročene depozite stanovništva (preko jedne godine) u KM Banka obračunava godišnju kamatnu stopu od 0% do 2,20%.

Na kratkoročno oročene depozite stanovništva u stranoj valuti, Banka obračunava godišnju kamatnu stopu od 0% do 6,00% u zavisnosti od perioda oročenja. Za dugoročno oročene depozite stanovništva u stranoj valuti (preko jedne godine), Banka obračunava godišnju kamatnu stopu od 0% do 4,20%.

Banka na oročene depozite primjenjuje konformni metod obračuna kamate. U zavisnosti od tržišnih uslova, kao i u slučajevima od posebnog značaja za Banku, Uprava banke može donijeti posebne odluke o primjeni veće kamatne stope u odnosu na kamatne stope utvrđene internim aktima.

U narednoj tabeli prikazana je sektorska struktura depozita komitenata na dan 31. decembar 2017. i 2016. godine:

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	2017. godina	2016. godina
Depoziti po viđenju u KM		
Vlada i vladine institucije	4.396	4.692
Javna i državna preduzeća	1.644	3.618
Privatna preduzeća i društva	8.972	8.826
Neprofitne organizacije	1.772	1.448
Banke i bankarske institucije	2	6
Nebankarske finansijske institucije	83	815
Građani	29.033	25.692
Ostalo	424	0
Depoziti po viđenju u stranoj valuti		
Vlada i vladine institucije	8	1
Javna i državna preduzeća	76	9
Privatna preduzeća i društva	995	1.607
Neprofitne organizacije	62	20
Nebankarske finansijske institucije	8	0
Građani	16.120	14.812
Kratkoročni depoziti u KM		
Vlada i vladine institucije	0	0
Privatna preduzeća i društva	178	271
Neprofitne organizacije	0	0
Banke i bankarske institucije	0	0
Nebankarske finansijske institucije	0	0
Građani	764	1.035
Kratkoročni depoziti u stranoj valuti		
Vlada i vladine institucije		0
Javna i državna preduzeća		0
Privatna preduzeća i društva	978	0
Neprofitne organizacije	0	0
Nebankarske finansijske institucije	0	0
Građani	1.758	2.470
Dugoročni depoziti u KM		
Vlada i vladine institucije	400	0
Javna i državna preduzeća	0	0
Privatna preduzeća i društva	755	1.277
Neprofitne organizacije	0	0
Nebankarske finansijske institucije	0	0
Građani	17.902	17.760
Dugoročni depoziti u stranoj valuti		
Vlada i vladine institucije	0	0
Javna i državna preduzeća	7	7
Privatna preduzeća i društva	469	678
Neprofitne organizacije	0	0
Nebankarske finansijske institucije	0	0
Građani	42.651	42.184
UKUPNO	129.457	127.228

19. OBAVEZE PO KREDITIMA*(u hiljadama konvertibilnih maraka)*

Opis	31.12.2017. godine	31.12.2016. godine
<i>Dugoročni krediti u KM</i>		
Fond stanovanja Republike Srpske - finansiranje i kupovina stanova. Otplata kredita se vrši u skladu sa programima otplate krajnjih korisnika kredita. Kamata se obračunava po stopi šestomjesečni EURIBOR + marža u iznosu od 0,8 do 2,3%.	3.892	3.970
Fond za razvoj Istočnog dijela Republike Srpske - pruža pomoć u projektima razvoja u istočnom dijelu Republike Srpske. Otplata kredita se vrši u skladu sa programima otplate krajnjih korisnika kredita. Kamata se obračunava po stopi šestomjesečni EURIBOR + marža u iznosu od 0,8 do 2,3%.	860	785
Fond za razvoj i zapošljavanja Republike Srpske - finansiranje projekata razvoja. Otplata kredita se vrši u skladu sa programima otplate krajnjih korisnika kredita. Kamata se obračunava po stopi šestomjesečni EURIBOR + marža u iznosu od 0,8 do 2,3%.	5.735	5.454
Fond Vlade Brčko Distrikta za poljoprivredu	182	280
IFAD	303	303
U k u p n o	10.973	10.792

20. OSTALE OBAVEZE*(u hiljadama konvertibilnih maraka)*

Opis	31.12.2017. godine	31.12.2016. godine
<i>Obaveze u KM</i>		
Obaveze po kamati	59	93
Obaveze prema dobavljačima	241	142
Obaveze za poreze	0	0
Obaveze za dividende	0	1.340
Primljeni avansi	46	52
Pasivna vremenska razgraničenja - razgraničeni prihodi naknada za obradu kreditnih zahtjeva	1.190	1.292
Ostala pasivna vremenska razgraničenja	79	112
Ostale obaveze	546	596
<i>Obaveze u stranoj valuti</i>		
Obaveze po kamati	3	17
Obaveze prema dobavljačima	19	17
Ostale obaveze	1.395	1.410
U k u p n o	3.579	5.072

Banka je u toku godine izvršila prenos obaveza za dividende po prioritetnim nekumulativnim akcijama u iznosu od 1.340 hiljada KM na poziciju neraspoređene dobiti ranijih godina. Iznos od 1.200 hiljada KM je knjižen na osnovu odluke vlasnika prioritetnih nekumulativnih akcija (Investiciono-razvojna banka Republike Srpske a.d. Banja Luka), (veza napomena broj 21).

Na poziciji ostalih obaveza u stranoj valuti (1.395 hiljada KM) najveći iznos se odnosi na razgraničenu obavezu za kamatu po osnovu oročenih depozita (1.355 hiljada KM).

21. KAPITAL

Akcijski kapital

Akcijski kapital Banke formiran je inicijalnim ulozima akcionara i emisijama novih akcija. Akcionari imaju pravo upravljanja Bankom, kao i da učestvuju u raspodjeli dobiti.

Na dan 31. decembar 2017. godine akcijski kapital Banke iznosi 25.744.179 KM i sastoji se od 19.744.179 običnih akcija, nominalne vrijednosti jedne akcije od 1 KM i 6.000.000 prioritetnih nekumulativnih konvertibilnih akcija nominalne vrijednosti jedne akcije od 1 KM. Sve akcije su u potpunosti uplaćene.

Vlasnička struktura akcijskog kapitala Banke na dan 31. decembra 2017. godine je sljedeća:

Opis	31.12.2017. godine	Udio u %	% sa pravom glasom	31.12.2016. godine	Udio u %	% sa pravom glasom
Miroslava Pavlović	10.849	42%	52%	8.845	27%	32%
Slobodan Pavlović	4.837	19%	22%	8.823	27%	32%
Kompanija Slobomir Popovi	4.656	18%	24%	8.935	28%	34%
Fond za restituciju Republike Srpske a.d. Banja Luka	2.500	10%	0%	2.500	8%	0%
Akcijski fond Republike Srpske a.d. Banja Luka	2.500	10%	0%	2.500	8%	0%
Mile Pavlović, Popovi	200	1%	1%	383	1%	1%
Ostali	202	1%	1%	389	1%	1%
U k u p n o	25.744	100%	100%	32.375	100%	100%

Banka je dužna da održava minimalni koeficijent adekvatnosti kapitala od 12%, koji je ustanovljen od strane Agencije za bankarstvo Republike Srpske, na bazi Bazelske konvencije. Na dan 31. decembra 2017. godine, pokazatelj adekvatnosti kapitala, obračunat od strane Banke, po regulatornim zahtjevima je bio 16,74%.

Banka je u toku 2017. godine izvršila pokriće gubitka iskazanog na 31.12.2016. godine u iznosu od 17.209.430 KM na teret zakonskih rezervi (1.670.941 KM), rezervi iz dobiti (2.907.437 KM) i smanjenjem osnovnog kapitala (12.631.052 KM).

Banka je u toku 2017. godine izvršila emisiju običnih akcija u iznosu od 6.000 hiljada KM. Uplata navedenog iznosa je u cijelosti izvršena 05.07.2017. godine.

Zakonske rezerve

Zakonske rezerve predstavljaju izdvajanja iz raspodjele dobiti u skladu sa članom 231. Zakona o privrednim društvima, i to najmanje u visini 5% od dobiti tekuće godine, dok rezerva ne dostigne Statutom utvrđenu srazmjeru prema osnovnom kapitalu, a najmanje 10% osnovnog kapitala. Ukoliko se zakonske rezerve smanje, moraju se dopuniti do propisanog iznosa. Banka je u toku 2017. godine iskoristila cijeli iznos zakonskih rezervi (1.670.941 KM) za pokriće gubitka iskazanog na 31.12.2016. godine.

Posebne rezerve za kreditne gubitke

Posebne rezerve za kreditne gubitke predstavljaju rezerve nastale u skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikacija aktive banaka („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 49/13 i 01/14), donijetom od strane Agencije za bankarstvo Republike Srpske. Navedene rezerve nastaju kao razlika između vrednovanja kreditnog portfolia Banke u skladu sa regulatornim zahtjevima ABRS, i metodologije obračuna rezervisanja koja je zasnovana na primjeni MRS 39 „Finansijski instrumenti: Priznavanje i mjerjenje“. Iznos nedostajućih rezervi se iskazuje kao odbitna stavka kapitala.

Na osnovu izvršene revizije, nismo bili u mogućnosti da se uvjerimo u adekvatnost obračunatih i evidentiranih rezervi za kreditne gubitke zasnovane na navedenoj Odluci ABRS.

Na osnovu izvršene revizije, na bazi uzorka, uočen je određen broj kreditnih partija koje imaju kriterijum za lošiju kategoriju, ali ih Banka na osnovu subjektivnih činjenica, klasificiše u bolju kategoriju.

Navedeno utiče na iznos nedostajućih rezervi kao odbitne stavke kapitala, a samim tim i na iznos ukupnog kapitala i posljedično na niz pokazatelja povezanih sa ukupnim kapitalom koje Banka mora ispunjavati prema važećim propisima od strane ABRS.

Nakon izvršenog obračuna rezervisanja po propisima ABRS na dan 31. decembar 2017. godine, ukupne nedostajuće rezerve Banke po regulatoru iznose 7.537 hiljada KM.

Rezerve Banke na dan 31. decembra 2017. godine mogu se prikazati na sljedeći način:

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2017. godine	31.12.2016. godine
Zakonske rezerve	0	1.671
Formirane regulatorne rezerve	1.329	1.329
U k u p n o	1.329	3.000

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2017. godine	31.12.2016. godine
Ukupne rezerve po regulatornom zahtjevu za bilans i vanbilans	37.397	32.670
Ukupna ispravka vrijednosti po MRS 39 i MRS 37 (za bilans i vanbilans)	28.531	26.848
Posebne rezerve za regulatorne gubitke po regulativi ABRS	1.329	1.329
Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulativi ABRS	7.537	4.493

Revalorizacione rezerve

Banka na 31.12.2017. godine ima formirane revalorizacione rezerve po osnovu procjene imovine u iznosu od 4.735 hiljada KM. U skladu sa MRS 16 – *Nekretnine, postrojenja i oprema* Banka je tokom 2017. godine izvršila prenos revalorizacionih rezervi u iznosu od 486 hiljada KM na poziciju neraspoređene dobiti kao razliku između amortizacije zasnovane na revalorizovanoj knjigovodstvenoj vrijednosti sredstava i amortizacije zasnovane na prvobitnoj nabavnoj vrijednosti sredstava. Ostali dio ukinutih revalorizacionih rezervi u iznosu od 27 hiljada KM se odnosi na smanjenje istih po osnovu rashoda imovine.

Neraspoređena dobit

Banka je u toku godine izvršila prenos obaveza za dividende po prioritetnim nekumulativnim akcijama u iznosu od 1.340 hiljada KM na poziciju neraspoređene dobiti ranijih godina. Iznos od 1.200 hiljada KM je knjižen na osnovu odluke vlasnika prioritetnih nekumulativnih akcija (Investiciono-razvojna banka Republike Srpske a.d. Banja Luka), (veza napomena broj 20).

22. ZARADA PO AKCIJI

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2017. godine	31.12.2016. godine
Neto dobitak tekuće godine	57	-17.209
Prosječan ponderisan broj izdatih akcija	25.744	32.375
Obična i razrijedena zarada po akciji u KM	0,0022	-0,5316

23. POREZ NA DOBIT

a) Komponente poreza na dobit

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2017. godine	31.12.2016. godine
Tekući porez	112	0
Odgodeni porez	54	0
U k u p n o	166	0

b) Usaglašavanje poreza na dobit i rezultata poslovanja prije oporezivanja i propisane poreske stope

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2017. godine	31.12.2016. godine
Dobit prije oporezivanja	223	-17.209
Porez na dobit obračunat po stopi od 10%	22	-1.721
Poreski efekti rashoda/prihoda koji se ne priznaju u poreskom bilansu	144	1.721
Porez na dobit priznat u bilansu uspjeha	166	0

24. POTENCIJALNE I UGOVORENE OBAVEZE

a) Plative i činidbene garancije i ostale preuzete neopozive obaveze

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2017. godine	31.12.2016. godine
Garancije:		
Plative garancije u KM	2.920	3.036
Činidbene garancije u KM	7.069	8.583
Preuzete neopozive kreditne obaveze	4.424	3.201
U k u p n o	14.413	14.820

Na dan 31. decembra 2017. godine rezerva za potencijalne gubitke po osnovu vanbilansnih stavki iznosi 335 hiljada KM (31. decembar 2016. godine: 325 hiljada KM).

b) Usaglašenost sa zakonskim propisima

Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa računovodstvenim standardima i propisima Republike Srpske koji su ustanovljeni od strane Agencije za bankarstvo Republike Srpske.

Na dan 31. decembra 2017. godine ukupan iznos stalne imovine obračunat u skladu sa Zakonom o bankama i propisima ABRS-a u odnosu na priznati (regulatorni) kapital iznosio je 76,12% dok je propisani maksimum 40%. Banka za navedeno prekoračenje nije pribavila posebno odobrenje ABRS.

Na dan 31. decembra 2017. godine, izloženost Banke kreditnom riziku prema grupi povezanih lica sa Bankom iznosi 3.363 hiljade KM (nakon primjene tehnika smanjenja kreditnog rizika), što predstavlja 16,16% priznatog (regulatornog) kapitala. U skladu sa Odlukom Agencije za bankarstvo Republike Srpske za izloženost kreditnom riziku prema grupi povezanih lica dozvoljena je izloženost od 25% priznatog (regulatornog) kapitala Banke.

Banka je dužna da održava minimalni koeficijent adekvatnosti kapitala od 12%, koji je ustanovljen od strane Agencije za bankarstvo Republike Srpske, na bazi Bazelske konvencije. Na dan 31. decembra 2017. godine, pokazatelj adekvatnosti kapitala, obračunat od strane Banke, po Zakonu o bankama i propisima ABRS-a je bio 16,74%. Banka na 31.12.2017. godine ima iskazan priznati (regulatorni) kapital obračunat u skladu sa zahtjevima Agencije za bankarstvo Republike Srpske u iznosu od 20.811 hiljada KM, dok je propisani minimum 15.000 hiljada KM.

Zbog održavanja pokazatelja (izloženost Banke kreditnom riziku prema grupi povezanih lica i adekvatnosti kapitala) propisanih Zakonom o bankama i propisima ABRS-a, kao i zbog pokrića gubitka u toku 2017. godine, Banka bi u budućem periodu trebala poboljšati adekvatnost kapitala i uložiti dodatne napore u naplati plasmana, kako ne bi bilo ugroženo načelo stalnosti poslovanja.

Na dan 31. decembra 2017. godine Banka je po svim drugim pokazateljima bila uskladjeni sa računovodstvenim standardima i propisima Republike Srpske koji su ustanovljeni od strane Agencije za bankarstvo Republike Srpske.

v) Sudski sporovi

Na dan 31. decembra 2017. godine protiv Banke se vodi 10 sudskih sporova od strane pravnih i fizičkih lica. Po procjeni pravnog sektora Banke i njenih pravnih zastupnika, ukupna vrijednost tih sporova iznosi 199 hiljada KM. Navedeni iznos ne uključuje eventualne zatezne kamate koje mogu biti utvrđene po okončanju sudskih sporova. Banka je formirala rezervisanje za obezbjeđenje od potencijalnih gubitaka po ovom osnovu u iznosu od 55 hiljada KM.

Procijenjena vrijednost sudskih sporova koje Banka vodi protiv pravnih i fizičkih lica iznosi 22.612 hiljada KM, ukupan broj ovih sudskih sporova je 18.

25. PORESKI RIZICI

Republika Srpska i Bosna i Hercegovina trenutno imaju više zakona koji regulišu razne poreze uvedene od strane nadležnih organa. Porezi koji se plaćaju uključuju porez na dodatu vrijednost, porez na dobit i poreze na plate (socijalne poreze), zajedno sa drugim porezima. Pored toga, zakoni kojima se regulišu ovi porezi nisu bili primjenjivani duže vrijeme za razliku od razvijenijih tržišnih privreda, dok su propisi kojim se vrši implementacija ovih zakona često nejasni ili ne postoje. Shodno tome, u pogledu pitanja vezanih za poreske zakone ograničen je broj slučajeva koji se mogu koristiti kao primjer. Često postoje razlike u mišljenju među državnim i entitetskim ministarstvima i institucijama u vezi sa pravnom interpretacijom zakonskih odredbi što može dovesti do neizvjesnosti i sukoba interesa. Poreske prijave, zajedno sa drugim oblastima zakonskog regulisanja (na primjer, pitanja carina i devizne kontrole) su predmet pregleda i kontrola od više ovlašćenih organa kojima je zakonom omogućeno propisivanje jako strogih kazni i zateznih kamata.

Tumačenje poreskih zakona od strane poreskih vlasti u odnosu na transakcije i aktivnosti Banke mogu se razlikovati od tumačenja rukovodstva. Kao rezultat iznijetog, transakcije mogu biti osporene od strane poreskih vlasti i Banci može biti određen dodatni iznos poreza, kazni i kamata. U skladu sa Zakonom o Poreskoj upravi Republike Srpske, period zastarjelosti poreske obaveze je pet godina. To praktično znači da poreske vlasti imaju prava da odrede plaćanje neizmirenih obaveza u roku od pet godina od trenutka kada je obaveza nastala. Ove činjenice utiču da poreski rizik u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini bude značajniji od onog u zemljama sa razvijenijim poreskim sistemom.

Pored navedenog, Banka ima značajne transakcije sa povezanim pravnim i fizičkim licima. Iako rukovodstvo Banke smatra da Banka posjeduje dovoljnu i adekvatnu prateću dokumentaciju u vezi sa transfernim cijenama, postoji neizvjesnost da se zahtjevi i tumačenja poreskih i drugih organa razlikuju od tumačenja rukovodstva. Rukovodstvo Banke smatra da eventualna različita tumačenja neće imati materijalno značajnih posljedica po finansijske izvještaje Banke.

26. TEKUĆA EKONOMSKA SITUACIJA I NJEN UTICAJ NA POSLOVANJE BANKE

U toku 2017. godine Banka je bila pod određenim uticajem globalne ekonomske i finansijske krize. Kao posljedica navedenih dešavanja Banka nije imala značajno povećanje plasmana, te su isti na 31.12.2017. godine povećani za 390 hiljada KM ili 0,38% u odnosu na 31.12.2016. godine. Nadalje, Banka nije imala značajno povećanje depozita, te su isti na 31.12.2017. godine povećani za 2.229 hiljada KM ili 1,75% u odnosu na 31.12.2016. godine. Tokom 2017. godine, Banka nije imala značajnijih problema sa likvidnošću.

Banka je u kontinuitetu imala značajno smanjenje depozitne i kreditne aktivnosti u periodu od 2013. – 2016. godine, ali je taj trend zaustavljen tokom 2017. godine, kako je i navedeno u pasusu iznad.

Do sada, tekuća finansijska kriza je imala ograničen uticaj na finansijski položaj i performanse Banke, prije svega zahvaljujući internim politikama upravljanja rizicima i regulatornim ograničenjima. Banka je usvojila nove politike u vezi sa odobravanjem kredita, prihvatanjem sredstava obezbjeđenja, politike procjene, kao i politike upravljanja sredstvima. Banka pažljivo i na redovnoj osnovi prati kreditni rizik, rizik likvidnosti, kamatni i devizni rizik. Očekuje se da će likvidnost u budućem periodu biti i dalje na zadovoljavajućem nivou.

Pogoršanje ekonomске situacije u zemlji vjerovatno će uticati na položaj određenih industrijskih grana, kao i na sposobnost nekih klijenata da servisiraju svoje kreditne obaveze prema Banci. Takva situacija može uticati na rezervisanja Banke za gubitke po osnovu obezvredjenja u 2017. godini, a zatim i na druga područja u kojima se od rukovodstva Banke očekuje da daje procjene, uključujući i procjenu vrijednosti sredstava obezbjedenja i hartija od vrijednosti. Finansijski izvještaji za 2017. godinu sadrže značajne računovodstvene procjene koje se odnose na gubitke uslijed umanjenja vrijednosti imovine, procjenu vrijednosti sredstava. Banka će se u 2018. godini koncentrisati na upravljanje svojim finansijskim portfoliom u skladu sa promjenama u poslovnom okruženju.

27. ODNOSI SA POVEZANIM LICIMA

Na dan 31. decembra 2017. godine, izloženost Banke kreditnom riziku prema grupi povezanih lica sa Bankom iznosi 7.405 hiljada KM i isti su smanjeni za 16,11% ili za 1.193 hiljade KM (2016. godine - 8.598 hiljada KM). Nadalje, Banka na 31.12.2017. godine ima iskazane depozite povezanih lica u iznosu od 187 hiljada KM (31.12.2016. godine 362 hiljade KM) i isti su smanjeni za 48,34% u odnosu na 31.12.2016. godine.

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2017. godine	31.12.2016. godine
<i>Aktiva</i>		
<i>Krediti plasirani komitentima</i>		
Kompanija Slobomir	3.294	3.297
Slobomir P univerzitet	3.126	3.129
RTV Slobomir	35	59
Žitopromet	0	0
Grafam	306	261
IBD	53	241
Drina River Bridge	36	40
Aqua City	220	1.070
Slobodan Pavlović	110	102
Ruzica Janković	92	84
Petar Lazić	13	16
Drago Savić	30	32
Mirjana Krsmanović	4	4
Predrag Perković	1	3
Tanja Nestorović	68	73
Tomislav Tomić	12	0
Ostala povezana lica iz 2016. godine	0	245
UKUPNO	7.405	8.656

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2017. godine	31.12.2016. godine
Pasiva		
Depoziti po viđenju		
Kompanija Slobomir	5	3
Slobomir P univerzitet	0	11
RTV Slobomir	10	38
Žitopromet	15	158
Grafam	11	10
IBD	5	4
Drina River Bridge	1	1
Aqua City	0	0
Disk digitalna replikacija	2	0
Slobodan Pavlović	3	3
Jovanović Radomir	8	15
Pavlović Miroslava	45	10
Milošević Miloš	8	19
Milovan Erić	2	1
Drago Savić	9	9
Vanja Čosović	11	17
Jelana Mihajlović	1	7
Predrag Perkovic	1	1
Davor Pejić	0	5
Oročeni depoziti		
Jovanović Radomir	50	50
UKUPNO	187	362

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2017. godine	31.12.2016. godine
Pozicije uključene u bilans uspjeha		
Prihodi od kamata		
Kompanija Slobomir	291	282
Slobomir P univerzitet	256	264
RTV Slobomir	4	7
Žitopromet	0	0
Grafam	44	59
IBD	14	35
Drina River Bridge	3	1
Aqua City	141	153
Slobodan Pavlović	15	21
Blago Blagojević	3	3
Slobodan Krstić	11	16
Ruzica Janković	5	4
Branimir Ivić	1	1
Milisav Trifunović	1	1
Drago Savić	2	2
UKUPNO	791	849
Rashodi od kamata		
Jovanović Radomir	2	2
UKUPNO	2	2
Prihodi od naknada i provizija		
Kompanija Slobomir	1	1
Slobomir P univerzitet	2	2
RTV Slobomir	1	1
Žitopromet	11	14
IBD	0	1
Drina River Bridge	0	1
Aqua City	1	1
UKUPNO	16	21
Prihodi od zakupnina		
Žitopromet	4	4
UKUPNO	4	4
Rashodi zakupnina		
Pavlović Slobodan	-862	-1.358
Pavlović Miroslava	-123	0
Zitopromet a.d. Bijeljina	-5	-4
Grafam	0	-7
UKUPNO	-990	-1.369
Ostali rashodi		
Pavlović Miroslava	0	-60
RTV Slobomir	0	-110
UKUPNO	0	-170

Članovima Uprave su u 2017. godini isplaćene plate u bruto iznosu od 246 hiljada KM, a u 2016. godini 337 hiljada KM.

28. NAKNADNI DOGAĐAJI

Banka je u februaru 2018. godine donijela odluku o prodaji investicione nekretnine u Doboju sadašnje vrijednosti 2.034 hiljade KM.

Banka je početkom 2018. godine izvršila reprogram potraživanja prema grupi povezanih pravnih lica sa Bankom.

29. ANALIZA ROČNOSTI SREDSTAVA I OBAVEZA

Naredna tabela prikazuje analizu sredstava i obaveza prema odgovarajućoj dospjelosti na osnovu preostalog perioda od datuma bilansa stanja do ugovorenog datuma dospijeća. Dospjelost sredstava i obaveza i mogućnost reprogramiranja kamatonosnih obaveza na dan njihovog dospijeća, uz prihvatljive troškove, su značajni faktori za ocjenu likvidnosti Banke i njenu izloženost rizicima od promjene kamatnih stopa i deviznih kurseva. Preostali period dospijeća sredstava i obaveza sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine je sljedeći:

Opis	Do 30 dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Preko 1 godine	Ukupno
(u hiljadama konvertibilnih maraka)					
Na da 31.12.2017. godine					
AKTIVA					
Novčana sredstva i sredstva kod Centralne banke BiH	57.133	0	0	0	57.133
Sredstva kod drugih banaka	267	0	0	0	267
Krediti plasirani komitentima	10.636	7.640	23.344	50.059	91.679
Nematerijalna ulaganja	0	0	0	209	209
Hartije od vrijednosti za trgovanje	0	0	0	0	0
Obračunata kamata i ostala aktiva	11.411	272	713	355	12.751
Ukupna aktiva	79.447	7.912	24.057	50.623	162.039
PASIVA					
Depoziti komitenata	68.354	6.385	34.189	20.529	129.457
Obaveze po kreditima	0	0	0	10.972	10.972
Obaveze po emitovanim obveznicama	0	0	0	0	0
Ostale obaveze, uključujući obaveze za poreze	2.738	23	192	626	3.579
Ukupna pasiva	71.092	6.408	34.381	32.127	144.008
Ročna neusklađenost	8.355	1.504	-10.324	18.496	18.031
Na da 31.12.2016. godine					
Ukupno aktiva	62.479	4.903	31.745	53.805	152.932
Ukupno obaveze	69.401	7.133	35.270	31.288	143.092
Ročna neusklađenost	-6.922	-2.230	-3.525	22.517	9.840

Struktura aktive i pasive po ročnosti na dan 31. decembra 2017. godine za preostali period dospijeća sredstava i obaveza od jednog dana do 3 mjeseca ukazuje da je usklađena sa zakonski propisanim okvirom.

Struktura aktive i pasive za preostali period dospijeća sredstava i obaveza od 3 do 12 mjeseci ukazuje na postojanje ročne neusklađenosti.

Primarni uzrok navedene neusklađenosti leži u činjenici da su kratkoročni izvori sredstava plasirani na duži vremenski period.

Na osnovu analiza rukovodstva Banke, baziranih na trendu kretanja depozita u toku prethodnih godina, najmanje 50% oročenih depozita predstavljaju iznos koji se može smatrati stabilnim izvorom finansiranja Banke (procjena da se neće odliti) i koji omogućava prevazilaženje pomenute ročne neusklađenosti. Takođe, rukovodstvo Banke smatra da će u narednom periodu kontinuiranim usklađivanjem novčanih tokova priliva i odliva sredstava i konstantnim pribavljanjem potrebnih izvora uz određivanje striktnih limita za trošenje sredstava obezbjeđivati dnevnu likvidnost Banke.

30. PREGLED RIZIKA OD PROMJENA KAMATNIH STOPA

Banka je izložena raznim rizicima, koji kroz efekte promjena visine kamatnih stopa na tržištu, djeluju na njen finansijski položaj i tokove gotovine. Naredna tabela prikazuje pregled kamatonosnih i nekamatonosnih pozicija Banke na dan 31. decembra 2017. godine.

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	Kamatonošno	Nekamatonošno	Ukupno
Na dan 31.12.2017. godine			
AKTIVA			
Novčana sredstva i sredstva kod Centralne banke BiH	33.503	23.686	57.189
HOV namijenjene prodaji	0	0	0
Sredstva kod drugih banaka	267	0	267
Krediti plasirani komitentima	103.931	0	103.931
Nematerijalna ulaganja	0	209	209
Oprema	0	16.009	16.009
Obračunata kamata i ostala aktiva	0	28.545	28.545
Ukupna aktiva	137.701	68.449	206.150
PASIVA			
Depoziti komitenata	74.221	55.236	129.457
Obaveze po kreditima	10.973	0	10.973
Ostale obaveze, uključujući obaveze za poreze	0	3.579	3.579
Dugoročna rezervisanja za potencijalne gubitke i ugovorene obaveze	0	335	335
Ukupne obaveze	85.194	59.150	144.344
Izloženost promjena kamatnih stopa	52.507	9.299	61.806
Na dan 31.12.2016. godine			
Ukupno aktiva	126.838	69.423	196.261
Ukupno obaveze	86.209	57.208	143.417
Izloženost promjena kamatnih stopa	40.629	12.215	52.844

Sljedeća tabela predstavlja pregled godišnjih kamatnih stopa po najznačajnijim pozicijama finansijskih sredstava i obaveza Banke:

Opis	U stranoj valuti	U KM
Aktiva		
Obavezna rezerva kod Centralne banke BiH	0,000	0,000
Devizni računi kod ino banaka	0-0,01	0,000
<i>Krediti plasirani komitentima do jedne godine:</i>		
Pravna lica		2-12%
Stanovništvo		1,50-13,95%
<i>Krediti plasirani komitentima preko jedne godine:</i>		
Pravna lica		3-13%
Stanovništvo		2-14%
Pasiva		
Kratkoročni depoziti domaćih banaka i drugih finansijskih institucija	0,000	0,000
Depoziti po viđenju pravnih lica	0,000	0 – 2,3
Depoziti po viđenju stanovništva	0-3,70	0-3,70
<i>Kratkoročni depoziti:</i>		
Pravna lica	0,000	0 – 2,5
Stanovništvo	0-6,00	0-2,90
<i>Dugoročni depoziti:</i>		
Pravna lica	0 – 2,7	0 – 4,0
Stanovništvo	0 – 4,2	0 – 4,2

Banka primjenjuje kamatu od 0% - 6,00% na dio depozita klijenata koji služe kao sredstvo obezbjedenja blagovremene otplate kredita odobrenih od strane Banke.

31. DEVIZNI PODBILANS

Analiza sredstava i obaveza iskazanih u deviznim iznosima, sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine, prikazana je po pojedinačnim valutama:

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	EUR	USD	Ostale valute	Devizni podbilans	KM podbilans	Ukupno
Na dan 31.12.2017. godine						
AKTIVA						
Novčana sredstva i sredstva kod Centralne banke BiH	7.059	3.353	7.639	18.051	39.138	57.189
Sredstva kod drugih banaka	0	267	0	267	0	267
Krediti plasirani komitentima	72.499	0	0	72.499	19.180	91.679
Nematerijalna ulaganja	0	0	0	0	209	209
Oprema	0	0	0	0	16.009	16.009
Obračunata kamata i ostala aktiva	252	0	3	255	12.346	12.601
Ukupna aktiva	79.810	3.620	7.642	91.072	86.882	177.954
PASIVA						
Depoziti komitenata	55.954	2.134	5.046	63.134	47.953	111.087
Ostale obaveze	1.404	2	10	1.416	2.437	3.853
Obaveze po depozitima sa valutnom klauzulom	29.404	0	0	29.404	0	29.404
Ukupne obaveze	86.762	2.136	5.056	93.954	50.390	144.344
Neto devizna pozicija	-6.952	1.484	2.586	-2.882	36.492	330.610
Na dan 31.12.2016. godine						
Neto devizna pozicija	-1.646	149	777	0	0	-720

32. FINANSIJSKI INSTRUMENTI

32.1. Upravljanje finansijskim rizicima

Banka je izvršila određena objelodanjivanja u vezi sa svojim finansijskim instrumentima.

Banka je izložena različitim vrstama finansijskih rizika na osnovu svojih aktivnosti koje, između ostalog, uključuju analize, procjene, prihvatanje određenog stepena rizika ili kombinacije rizika, kao i upravljanje istim. Preuzimanje rizika se nalazi u osnovi finansijskog poslovanja, a operativni rizici su propratni efekti svakog posla. Banka ima cilj da postigne odgovarajuću ravnotežu između preuzetih rizika i povrata na ulaganja i da svede na minimum potencijalne negativne efekte istih na finansijski rezultat Banke.

Politike upravljanja rizicima Banke koriste se za identifikovanje i analizu ovih rizika, za uspostavljanje odgovarajućih ograničenja i kontrola, za posmatranje rizika i poštovanje ograničenja na osnovu pouzdanih i ažurnih informacionih sistema. Banka redovno preispituje svoje politike i sisteme upravljanja rizicima da bi isti odgovarali promjenama na tržištu, promjenama proizvoda i novim najboljim praksama.

Organizaciona struktura upravljanja rizicima u Banci jasno definiše odgovornosti, efikasnu podjelu rada i sprječava sukob interesa na svim nivoima u vezi sa Upravom Banke, kao i u vezi sa klijentima i ostalim povezanim licima.

Najznačajniji rizici kojima je banka izložena u svom poslovanju jesu kreditni rizik, tržišni rizik, rizik likvidnosti i operativni rizik.

32.2. Kreditni rizik

Banka preuzima na sebe kreditni rizik koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat Banke uslijed neizvršavanja ugovorenih obaveza dužnika prema Banci. Kreditni rizik predstavlja najznačajniji rizik za poslovanje Banke koja iz tog razloga upravlja svojom izloženošću kreditnom riziku. Izloženost kreditnom riziku nastaje prije svega na osnovu aktivnosti kreditiranja, tj. odobravanja kredita. Kreditni rizik je takođe prisutan kod vanbilansnih finansijskih instrumenata, kao što su garancije i nepovučene kreditne linije.

Kreditni rizik podrazumijeva rizik nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke uslijed neizvršavanja obaveza dužnika prema Banci. Kreditni rizik obuhvata:

- Rizik neizvršenja („default risk“) – rizik od gubitka koji može nastupiti ukoliko dužnik ne izmiri svoju obavezu prema Banci.
- Rizik promjene kreditnog kvaliteta aktive („ downgrade risk“) – rizik od gubitka Banke koji može nastati ukoliko dođe do pogoršanja nivoa rizičnosti dužnika (pogoršanja kreditnog rejtinga dužnika) na pozicijama aktive koje se vode u bankarskoj knjizi.
- Rizik promjene vrijednosti aktive – rizik od gubitka Banke koji može nastati na pozicijama aktive koje se vode u bankarskoj knjizi ukoliko dođe do smanjenja tržišne vrijednosti u odnosu na vrijednost po kojoj je aktiva kupljena.
- Rizici izloženosti – rizici koji mogu proistekći po osnovu izloženosti Banke prema jednom licu, grupi povezanih lica ili licima povezanim sa bankom.

Upravljanje kreditnim rizikom, klasifikaciju aktive banke, koncentraciju kreditnog rizika, kao i dokumentovanje kreditnih aktivnosti je u skladu sa minimalnim standardima koje propisuje Agencija za bankarstvo Republike Srpske.

Banka takođe ima i vlastiti sistem internog rejtinga klijenta na osnovu segmentacije portfolia u četiri cjeline (corporate, fizička lica, preduzetnici i poljoprivrednici) za koje su razvijeni rejting modeli. Osim rejtinga komitenta, vrši se i rejting transakcije gde se u obzir uzimaju kriterijumi koji su specifični za ulazak Banke u kreditni aranžman. Svi komitenti i sve njihove transakcije (plasmani) se razvrstavaju u jednu od deset kategorija.

Procedura upravljanja kreditnim rizikom propisuje sistem i politiku, te pravila i procedure za upravljanje kreditnim rizikom.

32.2.1. Upravljanje kreditnim rizikom

Banka ima komplet politika i procedura koje regulišu odobravanje kredita i upravljanje kreditnim rizikom. Iznos izloženosti kreditnom riziku i određuje se sistemom limita i internih pravila koje odobrava Nadzorni odbor. Pri tom, Banka je izložena kreditnom riziku po osnovu vanbilansnih stavki preuzetih obaveza u vezi sa kreditiranjem ili izdavanjem garancija.

Nadležni organizacioni dijelovi Banke su obavezni da u skladu sa programom i procedurom za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive, odlukom o definisanju i procjeni kolateralu i odlukom o davanju ovlaštenja za potpisivanje dokumenata obezbijede razumne i objektivne dokaze o obezvredovanju i identifikovanju nastalih događaja koji su uticali na pojavu problema u izmirivanju obaveza od strane dužnika.

Procjena i formiranje ispravke vrijednosti se vrši mjesечно od 31.07.2015. godine prema odlukama ABRS i MRS 39 *Finansijski instrumenti: priznavanje i odmjeravanje* i MRS 37 *Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina* (koje Banka primjenjuje od 01.01.2010. godine).

Na osnovu Odluke ABRS i MRS 39 i MRS 37 Banka je donijela interna pravila i kriterijume po kojima se vrši ocjenjivanje klijenata i formiranja ispravke vrijednosti, pri čemu prvo polazi od ocjene rizika i formiranja klasifikacionih grupa.

32.2.2. Politike obezvredenja i rezervisanja

Rizik se definiše kao vjerovatnoća mogućeg neizmirenja ugovorenih obaveza, vezanih za otplate kredita od strane korisnika kredita, prema Banci. Ocjena rizika se koristi za mjerjenje i klasifikaciju stepena rizika od neizmirenih obaveza prema Banci.

Prilikom ocjenjivanja rizika i klasifikacije klijenata primjenjuje se kombinacija kvantitativnih (finansijskih) kriterijuma i kvalitativnih faktora u zavisnosti od segmentacije klijenata i dana kašnjenja u izmirenju obaveza prema Banci.

Banka preispituje ocjenu rizika za svakog klijenta jednom mjesечно za cjelokupni portfolio i pojedinačno za svakog klijenta prema regulatornom zahtjevu i Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS 39, MRS 37) u skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i Uputstvom o izmijenjenom načinu formiranja, evidentiranja i izvještajnog iskazivanja rezervi za kreditne gubitke.

Prilikom mjerjenja umanjenja vrijednosti kredita i ostale finansijske imovine primjenom navedenih Standarada Banka polazi od procjene mogućeg gubitka po datim kreditima i potencijalnim vanbilansnim obavezama uzimajući visinu izloženosti prema pojedinom korisniku i grupi korisnika, broj dana kašnjenja u izmirivanju obaveza i obezbeđenje.

Korisnik može biti pravno lice, preduzetnik ili fizičko lice, a grupu čini više lica povezanih po različitim osnovama.

Prema izloženosti, plasmani se dijele: na plasmane sa materijalno značajnim iznosom i plasmane čiji iznos nije materijalno značajan za Banku. Materijalno značajni plasmani za Banku, plasirani preduzetnicima i privrednim subjektima, obuhvataju plasmane čiji iznos je 50.000,00 KM i više, a fizičkim licima 5.000,00 KM i više.

U okviru internih pravila za ocjenjivanje rizika, plasmani čiji iznos nije materijalno značajan za Banku se klasificuju po grupama rizika od A do E prema slijedećoj tabeli.

Pravna i fizička lica		
Kategorija	%	Dani kašnjenja
A0	2	0-10
A1	2	11-15
A2	2	16-25
A3	3	26-35
B1	5	36-45
B2	8	46-55
B3	10	56-65
B4	13	66-75
B5	15	76-90
C1	16	91-100
C2	20	101-115
C3	25	116-130
C4	30	131-145
C5	35	146-160
C6	40	161-180
D1	45	181-195
D2	50	196-215
D3	60	216-230
D4	70	231-245
D5	80	246-270
E	100	>270

- Klasifikaciona grupa A dobra aktiva

U grupu A se klasificuju sva potraživanja koja se redovno izmiruju u skladu sa odredbama ugovora od strane korisnika kredita i čija finansijska pozicija ne daje objektivne osnove za nemogućnost cijelovitog izmirenja obaveza. Ova potraživanja obuhvataju sve kredite, kartice i dozvoljene minuse, koji su obezbijeđeni prvaklasmom kolateralom (namjenskim depozitom, neopozivim garancijama banaka sa investicionim rangom, neopozivim garancijama Vlade Republike Srpske, Vlade Federacije BiH, Vijeća ministara BiH, Centralne banke BiH, Vlada zemalja zone A i Centralnih banaka zemalja zone A) i kod kojih ne postoji indikatori pogoršanja. Interno razvijena klasifikacija u okviru grupe data je u tabeli.

- Klasifikaciona grupa B aktiva sa posebnom napomenom (posebno praćenje)

Potreba posebnog praćenja pojedinih potraživanja se javlja u slučaju kada postoji neznatno kašnjenje prilikom izmirenja obaveza ili u slučaju pogoršanja finansijske situacije korisnika kredita, što može dovesti u pitanje cijelovito izmirenje obaveza.

Ukoliko postoji kašnjenje u plaćanju obaveza od 36 do 90 dana, kredit će biti klasifikovan u B grupu.

- Kvalifikaciona grupa C substandardna aktiva (Neregularna aktiva)
Neregularna potraživanja su ona kod koji postoje značajne nepravilnosti prilikom izmirenja obaveza i za koje postoje dostupne informacije koje ukazuju na nestabilnu finansijsku situaciju korisnika kredita, kada su postojeći i budući prihodi nedovoljni za cijelovito izmirenje obaveza prema Banci i ostalim kreditorima, kao i u slučaju konstatovanih slabosti koje stvaraju eventualnu mogućnost gubitka za Banku. Broj dana kašnjenja koji predstavlja jedan od indikatora za klasifikaciju u C prestavljen je u tabeli.
- Klasifikaciona grupa D sumnjiva aktiva
Sumnjiva potraživanja su ona kod kojih su prisutne velike nepravilnosti prilikom izmirenja obaveza, nastale kao rezultat pogoršanja finansijske situacije korisnika kredita, kada je vjerovatnoća izmirenja obaveza veoma mala, sa kašnjenjem od 181 do 270 dana.
- Klasifikaciona grupa E gubitak po potraživanju
Gubitak po potraživanju je evidentiran kada je izmirenje obaveza trajno poremećano i kada postoji ozbiljno pogoršanje finansijske situacije korisnika kredita, koja uzrokuje da se dospjele obaveze ne mogu izmiriti i ako postoje indicije da može doći do povrata dijela potraživanja u budućnosti.

Kada je kašnjenje u izmirenju obaveza preko 270 dana, pri čemu se docnja računa od prvobitnog datuma dospijeća, klasificuje se u klasifikacionu grupu E.

Prema obezbjeđenju, plasmani se dijele na plasmane obezbijeđene kolateralom i plasmane obezbijeđene drugim instrumentima. Plasmani obezbijeđeni kolateralom su podijeljeni, na plasmane obezbijeđene prvaklasmnim kolateralom, kvalitetnim kolatralom i zalogom, prema Pravilniku o definisanju, procjeni i tretmanu kolaterala.

Definicija kolaterala

Kolateral se definiše kao instrument obezbjeđenja i osiguranja naplate potraživanja Banke u cilju smanjenja rizika. Priznata vrijednost kolaterala predstavlja tržišnu vrijednost kolaterala prema procjeni ovlaštenog procjenitelja umanjenu za korektivni faktor.

- Tržišnu vrijednost kolaterala označava procijenjeni novčani iznos kolaterala za koji kolateral, na dan utvrđivanja njegove vrijednosti može biti prodat, pod uslovom da kupac i prodavac postupaju dobrovoljno, informisano, oprezno i bez prinude, pri čemu ova vrijednost mora biti transparentno i jasno dokumentovana i utvrđena od ovlaštenog procjenitelja.
- Ovlašteni procjenitelj je sudski vještak odgovarajuće struke, fizičko ili pravno lice koje je osnovano za obavljanje djelatnosti vještačenja u skladu sa zakonom kojim se uređuju uslovi za obavljanje poslova vještačenja, pri čemu ovo lice ne može biti povezano sa dužnikom na način utvrđen Zakonom o bankama i ne može biti uključeno u proces odobravanja plasmana ili prodaju nepokretnosti koje su založene kod Banke kao obezbjeđenje po odobrenim plasmanima.

- Korektivni faktor predstavlja procenat za koji se umanjuje procijenjena vrijednost kolateralna i tako dobijena vrijednost se definiše kao priznata vrijednost kolateralna od strane Banke. Procenat umanjenja ili korektivni faktor je različit za različite kolaterale, određuju ga vrsta kolateralna: nepokretna imovina i pokretne stvari, a u okviru nepokretnih imovina razlikujemo stambenu i poslovnu imovinu, zatim lokaciju i kretanje na tržištu.

Kada jedan korisnik kredita ima više partija kredita u korišćenju obezbijeđenih istim kolateralom, kolateral se raspoređuje srazmerno učešću pojedinačnog kredita u ukupnoj izloženosti, a sve u skladu sa Pravilnikom o definisanju, procjeni i tretmanu kolateralna.

Ovaj postupak se primjenjuje za sve vrste kolateralala, koji su založeni kao obezbjeđenje po kreditima kod naše Banke. Ako je isti kolateral predmet obezbjeđenja kod druge banke, reda ispred naše Banke u tom slučaju se vrši umanjenje od procijenjene vrijednosti za iznos obaveza po kojima je upisana hipoteka druge banke.

OPIS POSTUPKA

PRAVILA PROCJENJIVANJA I PRIZNAVANJA KREDITA PRIVREDE I PREDUZETNIKA

Procjena ispravki vrijednosti kredita privrede vrši se na grupnoj i individualnoj osnovi, pojedinačno za svaki plasman i za grupu međusobno povezanih korisnika tako što se prethodno uradi segmentacija portfolia, prema ukupnoj izloženosti Banke prema jednom ili grupi korisnika, broju dana kašnjenja u izmirivanju obaveza od strane korisnika i obezbjeđenja.

Kreditnu izloženost čini zbir svih potraživanja nastalih po konkretnom kreditu: saldo glavnog duga, dospjele i nedospjele glavnice, kamate, preuzetih neopozivih obaveze (angažovana neiskorištena sredstava po kreditima) i naknade za obradu kreditnog zahtjeva, vođenja kreditnog računa, monitoring, naknada za ZK kao i naknade za plaćene sudske takse i drugi troškovi proizašli iz eventualnih sudske sporova pokrenutih radi naplate potraživanja (*u daljem tekstu naknade*).

Ukupnu kreditnu izloženost Banke prema jednom korisniku ili grupi korisnika čini zbir svih potraživanja, prema gore navedenom, od jednog korisnika ili grupe korisnika.

Segmentacija portfolia je izvršena na slijedeći način:

Prvu grupu čine svi plasmani koji su obezbijedeni prvaklsanim kolateralom, bez obzira na izloženost i oni nisu obezvrijedeni, odnosno nemaju ispravku vrijednosti, jer Banka procjenjuje da će ih naplatiti u cijelosti iz kolateralala. U ovu grupu spadaju plasmani koji su obezbijedeni namjenski oročenim depozitom, koji Banka može usmjeriti na zatvaranje potraživanja od korisnika kredita, ako primijeti da postoje problemi u izmirivanju obaveza i plasmani obezbijedeni ostalim prvaklsnim kolateralom (neopozivim garancijama banaka sa investicionim rangom, neopozivim garancijama Vlade Republike Srpske, Vlade Federacije BiH, Vijeća ministara BiH, Centralne banke BiH, Vlada zemalja zone A i Centralnih banaka zemalja zone A).

Drugu grupu čine plasmani čiji iznos nije materijalno značajan za Banku, a to su plasmani koji ne prelaze iznos od 50.000,00 KM (ne uključuje 50.000 KM), a pritom nisu obezbijeđeni utrživim kolateralom i oni se procjenjuju prema broju dana kašnjenja, u izmirivanju obaveza, primjenom procenta obezvredovanja datog u tabeli. Na ovaj način se procjenjuju plasmani pojedinačno u okviru grupe. U sistemu ovi plasmani dobijaju oznaku N-grupno, na osnovu koje se određuje dalji postupak kategorizacije, odnosno tako što im se dodijeli slovna oznaka od A-E za koju se veže procenat obezvredenja prema tabeli. Za plasmane čija izloženost ne prelazi 50.000,00 KM (ne uključuje 50.000 KM), a obezbijeđeni su utrživim kolateralom i kasne više od 180 dana ispravka se dobija kao razlika ostataka ukupnog potraživanja po konkretnom plasmanu i sadašnje vrijednosti, dobijene diskontovanjem očekivanih budućih novčanih tokova od kolaterala efektivnom kamatnom stopom. U sistemu se označavaju sa D2-diskont kolaterala koja određuje navedeni način utvrđivanja ispravke vrijednosti plasmana.

Krediti iz ove grupe koji kasne preko 270 dana, a nemaju utrživ kolateral klasifikuju se u E kategoriju i ispravka vrijednosti po ovim kreditima je jednaka ukupnoj izloženosti po kreditu. Ako ukupna ili samo dospjela potraživanja Banke, nastala kao ostatak potraživanja po odobrenim kreditima ili izdatim garancijama po pojedinačnoj partiji ne prelaze iznos od 200,00 KM, (uključuje 200 KM) bez obzira što postoje objektivni dokazi o obezvredenju, dalje se ne obezvredjuje, nego zadržava procenat obezvredenja koji je imalo prije nego što je došlo do navedenog iznosa.

Po svim kreditima iz ove grupe koji kasne više od 90 dana u izmirivanju svojih ugovorenih obaveza Banka izdvaja ispravke po obračunatoj, a nenaplaćenoj kamati i naknadi u iznosu od 100%.

Treću grupu čine dužnici čija izloženost predstavlja materijalno značajnu za Banku, u ovom slučaju to su iznosi *50.000,00 KM i više*, a kasne u izmirivanju svojih obaveza *30 i više dana* klasifikuju se pojedinačno, odnosno kada postoje objektivni dokazi o obezvredenju plasmana, tada se obezvredenje plasma (ispravka) utvrđuje kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti utvrđene na dan klasifikacije i sadašnje vrijednosti očekivanih budućih novčanih tokova po kreditu. Sadašnja vrijednost kredita se utvrđuje diskontovanjem očekivanih novčanih priliva produženih za dane kašnjenja po kreditu primjenom efektivne kamatne stope konkretnog kredita.

Krediti iz ove grupe koji kasne preko 270 dana, a nemaju utrživ kolateral klasifikuju se u E kategoriju i ispravka vrijednosti po ovim kreditima je jednaka ukupnoj izloženosti po kreditu. Efektivna kamatna stopa je diskontna stopa iskazana na godišnjoj osnovi, koja izjednačava sadašnju vrijednost svih novčanih tokova po osnovu korišćenja finansijskih usluga i koja se, izračunava primjenom metode pokušaja i linearne interpolacije.

Pod novčanim tokovima podrazumijevaju se sva novčana primanja i svi novčani izdaci korisnika koji nastaju povodom korišćenja kredita/lizinga, odnosno polaganja depozita, čiji je period nastanka uređen ugovorom.

Pod objektivnim dokazom o obezvredenju plasmana podrazumijevaju se podaci o jednom ili više nastalih događaja koji negativno utiču na sposobnost dužnika da uredno izmiruje svoje obaveze prema Banci, a najčešći je:

- kašnjenje u izmirivanju ugovorenih obaveza, što ukazuje da korisnik ima problema u poslovanju,
- ili ako je Banka uslijed nastalih poteškoća u izmirivanju ugovorenih obaveza bitno promijenila uslove otplate potraživanja u odnosu na prvobitno ugovorene,
- ili je izvjesno da će biti pokrenut stečajni postupak nad dužnikom ili druga vrsta finansijske reorganizacije.

Korisnici kredita kod kojih je primijećeno veliko kašnjenje u izmirivanju obaveza, a nisu obezbijedeni kolateralom ili taj kolateral nije dovoljan za pokriće obaveza, obezvredjenje se može umanjiti za iznos očekivane naplate, ako za to postoji obrazloženje i dokumentovan dokaz.

Obračun se vrši na bazi planiranih priliva, utvrđenih sa korisnikom kredita koji se diskontuju kao novčani tokovi.

Po kreditima čije kašnjenje je duže od 90 dana se klasificuju pojedinačno, odnosno kod kojih se iznos ispravke dobija kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti potraživanja na dan klasifikacije i dobijene sadašnje vrijednosti diskontovanjem novčanih tokova. Koeficijent obezvredjenja kamate i naknade je 100%.

U četvrtu grupu plasmana spadaju svi plasmani, bez obzira na iznos čije kašnjenje je duže od 90 dana, a obezbijedeni su utrživim kolateralom, hipotekom na nekretnine ili zalogom na pokretnu imovinu (u daljem tekstu: kolateral) kod kojih postoji realna vjerovatnoća da će se kredit naplaćivati iz tih sredstava, za te plasmane obezvredjenje se vrši pojedinačno. Prelaskom u C kategoriju po regulatoru, ove kredite preuzima Sektor za restrukturiranje i naplatu loših plasmana, u pokušaju da naplatu izvrši iz redovnih novčanih tokova klijenta. Ukoliko ne ostvari planiranu naplatu ili dio nakon isteka 90 dana po preuzimanju od strane Sektora za restrukturiranje i naplatu loših plasmana ispravka se izračunava kao razlika između vrijednosti očekivanih novčanih tokova od kolaterala i knjigovodstvene vrijednosti potraživanja na dan klasifikacije. Oni se procjenjuju tako što se izračunava sadašnja vrijednost planiranog novčanog toka od naplate, odnosno preuzimanja priznate vrijednosti kolaterala (diskont priznate vrijednosti kolaterala efektivnom kamatnom stopom). Dobijena sadašnja vrijednost se raspoređuje na glavni dug (dospjeli i nedospjeli), a ukoliko postoji razlika između knjigovodstvene vrijednosti potraživanja po kreditu i dobijene sadašnje vrijednosti novčanog toka od preuzimanja i prodaje kolaterala, tako dobijena razlika predstavlja ispravku tj. obezvredjenje plasmana.

Po svim kreditima iz ove grupe kamata i naknada se ispravlja u cijelosti.

Kolateral koji Banka u ovom slučaju priznaje čini:

1. nepokretna imovina *koja se dijeli na stambenu i poslovnu.*

- ***Stambenu imovinu čine:*** kuća, stan, drugi objekti namijenjeni za stanovanje, garaža, zemljište uz stambeni objekat i građevinsko zemljište namijenjeno stambenoj izgradnji.
- ***Poslovna imovina obuhvata:*** Poslovne objekte (ugostiteljski, trgovinski i drugi objekti prilagođeni poslovnim aktivnostima), proizvodne hale, poslovni prostori (lokali) benzinska pumpa, magacini, zemljiste uz poslovne objekte, građevinsko zemljište za gradnju poslovnih objekata, objekti za farmu – štale, silosi za stočnu hranu i drugi slični objekti, poljoprivredno zemljiste, šume.

Svi objekti maraju biti osigurani kod osiguravajuće kuće, a polisa vinkulirana u korist Banke.

2. pokretna imovina

- mašine,
- vozila,
- roba na zalihama,
- osnovno stado.

Priznata vrijednost kolateralna predstavlja procijenjena vrijednost kolateralala umanjena za korektivni faktor. Korektivni faktor se određuje na bazi trenutnih tržišnih vrijenosti, a koje definišu, vrsta kolateralala, lokacija i rang hipoteke (hipoteka prvog ili drugog reda), prema prikazu procenata obezvredjenja kolateralala (poseban akt).

Kod kolateralala koji čini pokretna imovina, korektivni faktor u prvoj godini je jednak 0, odnosno priznata vrijednost kolateralala je jednaka procijenjenoj vrijednosti. U *drugoju* i *trećoj* godini korišćenaja kredita procijenjena vrijednost se umanjuje za korektivni faktor koji iznosi 30%, a nakon treće godine priznata vrijednost kolateralala predstavlja procijenjena vrijednost od strane sudskog vještaka odgovarajuće struke umanjenu za 50%.

Banka prije donošenja odluke o odobrenju plasmana pribavlja procjene za svaki pojedinačni kolateral, koje u momentu podnošenja zahtjeva za plasman ne mogu biti starije od 6 mjeseci i vrši revidiranje tih procjena svake treće godine u toku otplate kredita, a u skladu sa Pravilnikom o definisanju, procjeni i tretmanu kolateralala.

Banka procjenjuje da svi korisnici koji kasne u izmirivanju obaveza nastalih po osnovu plasmana više od 90 dana neće biti u mogućnosti da tako nastale obaveze izmire iz novčanih tokova nastalih po osnovu redovnih prihoda, nego, će Banka svoja potraživanja namirivati iz imovine založene kao obezbjeđenje po konkretnom plasmanu.

Shodno navedenim procjenama, nakon što kredit dođe u docnju više od 90 dana ili se klasifikuje u C, D i E kategoriju po regulatoru, Sektoru za restrukturiranje i naplatu loših plasmna se ostavlja vrijeme, isto tako od 90 dana da preduzme mjere u cilju naplate, reprogramom, refinansiranjem ili na neki drugi način prihvatljiv za dužnika i za Banku.

- Restrukturirano potraživanje je potraživanje uredeno ugovorom kojim su redefinisani dužničko-povjerilački odnosi banke i dužnika uslijed njegovih finansijskih teškoća, i to tako:
 - da su njime zamijenjena sva bilansna potraživanja od dužnika, odnosno njihov veći dio,
 - da su bitno promijenjeni uslovi pod kojima je to potraživanje odobreno, pod čim se podrazumijeva produženje roka otplate obaveza prema Banci, smanjenje kamatne stope, uvođenje moratorijuma (zastoja u otplati) za određeni period i druge promjene kojima se olakšava položaj dužnika.

Sve ovo podrazumijeva, da je nadležni Sektor u obavezi da definiše izvore otplate, na osnovu kojih će ocijeniti mogućnosti dužnika da uredno izmiruje svoje obaveze u narednom periodu.

Vrijeme kada se očekuje planirani novčani tok od naplate, odnosno realizacije kolateralala je 180 dana, od dana prvog dospjelog, a neizmirenog potraživanja Banke uvećanog za broj dana kašnjenja i sve do vremena koje se definiše kao vrijeme utrživosti za konkretni kolateral. Vrijeme utrživosti predstavlja vrijeme za koje Banka može da završi spor prodajom kolateralala na licitaciji koju zakazuje sud ili prodajom već preuzetog kolateralala. Procjenu trajanja vremena od momenta pokretanja spora pa do preuzimanja nekretnine vrši referent prilikom pripreme kreditnog prijedloga, a na osnovu uvida u dostavljenu dokumentaciju za obezbjeđenje traženog plasmana (ZK izvadak, procjena i druga zahtijevana dokumenta) i provjere na terenu od strane komisije, nakon koje se sačinjava zapisnik o ponuđenom obezbjeđenju (zapisnik o provjeri obezbjeđenja plasmana), uzimajući u obzir i ostale relevantne faktore koji utiču na tržište.

Interna pravila uvažavaju objektivne kriterije poslovanja na tržištu, a naročito: utrživost kolateralala i vrijeme potrebno za realizaciju istog.

Vrijeme utrživosti, odnosno vrijeme za koje Banaka procjenjuje da će naplatiti svoja potraživanja na osnovu očekivanih budućih novčanih tokova od kolateralu, određuje se uzimajući u obzir sudske praksu u izvršenju i stanje na tržištu, a definiše se kao:

1. Veoma brzo utrživo – kolateral utrživ za dvije godine od pokretanja izvršenja. Obično se ovo vrijeme određuje za nekretnine koje pripadaju užoj gradskoj zoni za kojima postoji potražnja (građevinsko zemljište, stambeni objekat ili poslovni prostor).
2. Brzo utrživo – predstavlja utrživ kolateral za tri godine od pokretanja izvršenja, odnosno tri godine produžene za 180 dana od momenta dospijeća prvog neplaćenog potraživanja (rate kredita, kamate, naknade i plaćenih sudske troškova).
3. Prosječno utrživo – utrživ kolateral u roku od četiri godine. Ovoj grupi pripada poslovna imovina veće vrijednosti za koje postoji ograničen broj kupaca koji se bave istom ili sličnom djelatnošću.
4. Manje utrživo – ova grupa kolaterala obuhvata seoska gazdinstva, koja se rijetko prodaju i za koje Banka procjenjuje da zahtijeva vrijeme od pet godina, za namirenje svojih potraživanja.
5. Teško utrživo ili neutrživo - predstavlja kolateral koji Banka rijetko uzima i to samo kao dopunu drugim sredstvima obezbjeđenja i za koji ne postoji tražnja na tržištu, a procjenjuje da za realizaciju takvog kolaterala je potrebno vrijeme od šest godina.

Nakon isteka planiranog vremena za naplatu potraživanja, prema gore navedenom, za koje Banka obračunava ispravku diskontovanjem očekivanih novčanih tokova od kolateralu, potraživanje se u cijelosti ispravlja i knjiži kao trošak.

Oznaku kategorije za potraživanja Banke koja se klasificuju na individualnoj osnovi predstavlja faktor obezvređenja, odnosno procenat umanjenja potraživanja za procijenjene, moguće gubitke po konkretnom potraživanju i on se kreće od 2%-100%.

Ako korisnik kredita nema kašnjenja u izmirivanju svojih obaveza na dan kada se vrši klasifikacija, a procjenjuje se da bi u nekom vremenu mogao postati rizičan ili kada Banka procjenjuje da će klijent u određenom periodu prevazići nastale finansijske teškoće, može se klasifikovati i drugačije od navedenih pravila i shodno tome izdvojiti ispravku.

Ovakav način klasifikovanja predstavlja opciju ručnog (subjektivnog) klasifikovanja koji obezbjeđuje fleksibilnost u obračunu ispravki vrijednosti za pozicije rizične bilansne aktive, odnosno potrebno rezervisanje za rizične pozicije vanbilansne aktive i omogućuje klasifikovanje po kriterijumima koji se rjeđe primjenjuju u nekim pojedinačnim slučajevima. Ova opcija dodijeljena je samo ovlašćenim licima u Sektoru plasmana uz obavezu izvještavanja o ocjenama datim na ovaj način na osnovu istorije ručno dodijeljenih ocjena u sistemu.

Banka izdvaja ispravku u procentu od najmanje 2% na ukupnu izloženost po svakom plasmanu, kao rezervisanja za nastale, ali neprepoznate gubitke (IBNR).

- Ako Banka ima više plasmana istom korisniku ili povezanim licima tu izloženost Banka klasificuje pojedinačno svaki plasman na način definisan za svaku grupu u zavisnosti od grupe kojoj pripada, prema broju dana kašnjenja i obezbjeđenju.
- Izuzetak od ovoga predstavljaju plasmani po kojima Banka izdvaja rezervisanja za nastale, ali neprepoznate gubitke na dan klasifikacije IBNR. Ova rezervisanja su namijenjena za pokriće gubitaka koji su postojali na dan klasifikacije, ali nisu identifikovani iz razloga što Banka na taj dan nije imala informaciju o postojanju gubitka, zbog vremenske razlike između informacije o nastanku rizičnog događaja zbog koga je nastao gubitak i priznavanja specifičnih rezervisanja od strane Banke.

PROCJENA VJEROVATNOG GUBITKA PO VANBILANSNIM STAVKAMA

Vanbilansnu aktivu u smislu ove tačke, čine preuzete neopozive obaveze po kreditima i izdate garancije.

U bilansu se knjiže potraživanja po naknadama za obradu zahtjeva za garancije i kvartalnim naknadama za izdate garancije i klasifikuju se isto kao i preuzete vanbilansne obaveze po izdatim garancijama.

Rezervisanja za rizične stavke vanbilansa predstavljaju iznos procijenjenih gubitaka zbog nemogućnosti povrata budućih odliva novčanih sredstava Banke u svrhu podmirenja preuzetih vanbilansnih obaveza.

Vanbilansna aktiva (preuzete neopozive obaveze po kreditima) se klasificuje isto kao i konkretni kredit.

Garancije koje isto tako čine vanbilansnu aktivu se klasificuju u klasifikacionu grupu A i Banka izdvaja ispravku od 2% po svakoj izdatoj garanciji, odnosno vrši rezervisanja za gubitke po navedenim vanbilansnim stavkama, koja se definiše kao IBNR. U slučajevima, ako je evidentirano kašnjenje u plaćanju obaveza nastalih po naknadama za izdate garancije koje se klasificuju prema broju dana kašnjenja navedenih u tabeli (tačka 2.1). Ako bi došlo do iskupa garancije od strane Banke, tako nastalo potraživanje se knjiži u bilansu i klasificuje na isti način kao dospjelo potraživanje po kreditu, s tim da potraživanje po iskupljenoj garanciji se klasificuje u najboljem slučaju u C kategoriju po regulatoru i kome se dodijeli odgovarajući procenat ispravke po MRS-u iz tabele.

PRAVILA PROCJENJIVANJA I PRIZNAVANJA KREDITA FIZČKIH LICA

Ukupnu izloženost Banke prema jednom fizičkom licu predstavlja zbir svih potraživanja nastalih po osnovu odobrenih kredita, pozajmica po tekućem računu, izdatih kreditnih kartica i to: glavnog duga, dospjele neizmirene glavnice, kamate, preuzetih neopozivih obaveza (angažovana neiskorištena sredstava po kreditnim karicama) i naknade za obradu kreditnog zahtjeva, vođenja kreditnog računa, monitoring, naknada za ZK kao i naknade za plaćene sudske takse i drugi troškovi proizašli iz eventualnih sudske sporova pokrenutih radi naplate potraživanja.

Procjena obezvredenja potraživanja od fizičkih lica nastalih po osnovu odobrenih plasmana vrši se grupno i pojedinačno, tako što je prethodno potrebno uraditi segmentaciju portofolia prema ukupnoj izloženosti korisnika kredita, broju dana kašnjenja i obezbjedenju.

Prvo se radi klasifikacija po partiji zaduženja na osnovu broja dana kašnjenja. Za kredite koji imaju jednokratnu otplatu, broj dana kašnjenja se računa od dana dospjeća prve, najranije zadužene neplaćene kamate ili dospjeća glavnice do dana kada se vrši klasifikacija. Broj dana kašnjenja za kredite sa anuitetnom otplatom računa se od prvog dospjelog, a neplaćenog anuiteta do dana kada se vrši klasifikacija.

Nakon klasifikacije po danima kašnjenja, pristupa se dodjeljivanju klijenata u grupu.

Prvu grupu čine plasmani kod kojih nije došlo do obezvredenja, a oni obuhvataju sve plasmane koji svoje obaveze izmiruju u kontinuitetu bez obzira na izloženost, a koji su obezbijedeni prvaklasnim kolateralom namjenski oričenim depozitom, neopozivim garancijama Garantnog fonda Republike Srpske i Garantnog fonda Vlade Brčko Distrikta. Po kreditima iz ove grupe se ne izdvajaju ispravke vrijednosti, jer se procjenjuje da će se potraživanja po navedenim kreditima naplatiti iz kolateralu u cijelosti, bez gubitka.

Drugu grupu čine plasmani korisnicima kredita koji predstavljaju materijalno manje značajne za Banku, čija ukupna izloženost na dan klasifikacije ne prelazi iznos od 5.000,00 KM, a nisu obezbijedeni utrživim kolateralom i oni se klasifikuju grupno, na način kako je navedeno u opisu postupka za privredu i preduzetnike prema tabeli.

Treću grupu čine plasmani koji kasne preko 30 dana i čija je izloženost preko 5.000 KM, njihovo obezvredenje se procjenjuje kao razlika knjigovostvene vrijednosti na dan procjene i sadašnje vrijednosti očekivanih novčanih tokova po kreditu. Metodologija utvrđivanja sadašnje vrijednosti je ista što je navedeno u tekstu gore (tačka 3.1).

Krediti iz ove grupe kod kojih je kašnjenje duže od 270 dana, a nisu obezbijedeni utrživim kolateralom, obezvreduju se u iznosu od 100%.

Četvrtu grupu spadaju svi plasmani dati fizičkim licima, bez obzira na izloženost, kod kojih postoje objektivni dokazi o kašnjenju koje je veće od 90 dana i obezbijeden je utrživim kolateralom, već navedenim u tekstu (tačka 3.1) procjenjuje se pojedinačno, nakon isteka još 90 dana datih Sektoru za restrukturiranje i naplatu loših plasmana s ciljem da preduzme mјere naplate ili omogući korisniku da blagovremeno izmiruje svoje obaveze. Procjena se vrši tako što se diskontuje priznata vrijednost kolaterala efektivnom kamatnom stopom i razlika između dobijene sadašnje vrijednosti i knjigovostvenog stanja plasmana evidentira se kao ispravka vrijednosti. Ispravka vrijednosti po ovim kreditima izračunava se na isti način kao kod kredita plasiranih pravnim licima i preduzetnicima (detaljnije opisano, tačka 3.1).

Iz priznate vrijednosti kolateralala, sadašnja vrijednost se dobije diskontovanjem očekivanih novčanih tokova od kolateralala u vremenu definisanom kao vrijeme utrživosti za konkretni kolateral, produženom za broj dana kašnjenja u izmirivanju obaveza po plasmanu.

Kod fizičkih lica kod kojih postoji problem u otplati (veliko kašnjenje) i imaju dokaz o budućim prilivima, a nisu obezbijedena kolateralom, ispravka se može umanjiti za iznos očekivane naplate. U ovom slučaju, ispravka vrijednosti se dobije kao razlika sadašnje vrijednosti planiranih priliva dokumentovanih od strane korisnika kredita i knjigovostvenog stanja plasmana na dan procjene.

Po kreditima, nezavisno od pripadnosti grupi, čije kašnjenje je duže od 90 dana koeficijent obezvredenja kamate i naknade je 100%.

Po svim plasmanima fizičkim licima kod kojih Banka nije u momentu klasifikacije identifikovala nastale gubitke, izdvaja ispravku vrijednosti, specifična rezervisanja za nastale, a neprepoznate gubitke (IBNR) od 2%.

PRAVILA OBEZVREĐENJA STAVKI OSTALE AKTIVE (MRS 39)

Obezvredenje (odnosno ispravka vrijednosti) se ne vrši za stavke ostale aktive koje se ne klasifikuju (u skladu sa Odlukom ABRS) kao i za stavke ostale aktive koje su (u skladu sa Odlukom ABRS) klasifikovane u kategoriju A-Dobra aktiva.

Za stavke ostale aktive koje su prema ABRS klasifikovane u kategorije B, C i D prilikom obezvredenja uzimaju se u obzir dani docnje, vrsta potraživanja, urednost izmirenja, obezbjeđenje potraživanja i mogućnost realizacije kolaterala kao i druge raspoložive činjenice koje mogu uticati na utvrđivanje nivoa potencijalnog rizika gubitka za Banku.

Za stavke ostale aktive koje su prema ABRS klasifikovane u E kategoriju obezvredenje se vrši 100% koliko iznosi potraživanje.

EVIDENTIRANJE I IZVJEŠTAVANJE

Knjiženje, evidentiranje obezvređenja kredita vrši se prema Uputstva o izmijenjenom načinu evidentiranja i izvještajnog iskazivanja rezervi za kreditne gubitke, na računima ispravke vrijednosti i predstavlja rashod u Bilansu uspjeha, nakon čega se sačinjava izvještaj o nastalim promjenama, na računima ispravke i dostavlja nadležnim organizacionim dijelovima, Upravi Banke, a Uprava Nadzornom odboru. Izvještavanje se radi **mjesecno**, u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (u daljem tekstu MSFI).

Maksimalna izloženost riziku (bruto)

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2017. godine - bruto	31.12.2016. godine - neto
Monetarna aktiva	206.150	196.261
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	22.632	18.130
Opozivi depoziti i krediti	34.557	30.286
Potraživanja po osnovu kamata, naknada i druga potraživanja	15.690	13.592
Dati krediti i depoziti	103.931	103.541
Ostali plasmani	267	303
Ostala sredstva	29.073	30.409
Monetarna pasiva	144.344	143.417
Transakcioni depoziti	43.686	41.683
Ostali depoziti	85.771	85.545
Primljeni krediti	10.973	10.792
Obaveze po osnovu naknada i kamata	62	110
Ostale obaveze	3.852	5.287
Monetarne vanbilansne stavke	14.413	14.820
Plative garancije	2.920	3.036
Činidbene garancije	7.069	8.583
Nepokriveni akreditivi	0	0
Preuzete neopozive obaveze	4.424	3.201
Ostale stavke vanbilansne izloženosti banke	0	0

32.2.3. Kategorizacija monetarne aktive po stepenu rizika

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	Rejing 1	Rejing 2	Rejing 3	Rejing 4	Rejing 5	Ukupno
31.12.2017. godine						
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	22.576	0	0	0	0	22.576
Opozivi depoziti i krediti	34.557	0	0	0	0	34.557
Potraživanja po osnovu kamata, naknada i druga potraživanja	226	52	0	0	15.412	15.690
Dati krediti i depoziti	65.854	5.316	3.882	24.154	4.725	103.931
Ostali plasmani	267	0	0	0	0	267
Ostala sredstva	5.686	50	1.829	212	453	8.230
Ukupno	129.166	5.418	5.711	24.366	20.590	185.251
31.12.2016. godine						
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	18.130	0	0	0	0	18.130
Opozivi depoziti i krediti	30.286	0	0	0	0	30.286
Potračivanja po osnovu kamata, naknada i druga potračivanja	210	69	0	0	13.313	13.592
Dati krediti i depoziti	59.979	6.419	18.456	13.382	5.305	103.541
Ostali plasmani	303	0	0	0	0	303
Ostala sredstva	4.044	39	7	304	426	4.820
U k u p n o	112.952	6.527	18.463	13.686	19.044	170.672

Dospjeli plasmani

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2017. godine	31.12.2016. godine
<i>Dati krediti i depoziti</i>		
Privreda	13.828	14.158
Stanovništvo	4.276	4.376
Preduzetnici	1.221	1.301
Ukupno	19.325	19.835
<i>Reprogramirani krediti</i>		
Privreda	6.688	2.784
Stanovništvo	1.343	690
Preduzetnici	154	225
Ukupno	8.185	3.699
Dospjeli krediti	19.325	19.835
Reprogramirani krediti	8.185	3.699

32.2.4. Koncentracija rizika finansijskih sredstava po osnovu kojih je Banka izložena rizcima

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	Srbija	Evropska unija	Republika Srpska	Federacija BiH	Distrikt Brčko	Ukupno ostalo	Ukupno
31.12.2017. godine							
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	0	9.502	8.305	3.159	1.351	315	22.632
Opozivi depoziti i krediti	0	0	0	34.557	0	0	34.557
HOV do dospijeca	0	0	13.931	0	1.758	0	15.689
Potraživanja po osnovu kamata, naknada i druga potraživanja	0	0	81.557	0	22.374	0	103.931
Dati krediti i depoziti	0	0	0	0	0	267	267
Ostali plasmani	0	3	875	0	0	0	878
Ostala sredstva	0	9.505	104.668	37.716	25.483	582	177.954
U k u p n o	0	9.502	8.305	3.159	1.351	315	22.632
31.12.2016. godine							
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	3	4.530	4.808	0	845	7.944	18.130
Opozivi depoziti i krediti	0	227	0	30.059	0	0	30.286
HOV do dospijeca	0	0	0	0	0	0	0
Potraživanja po osnovu kamata, naknada i druga potraživanja	0	0	11.478	0	2.114	0	13.592
Dati krediti i depoziti	0	0	77.223	0	26.318	0	103.541
Ostali plasmani	0	0	0	0	0	303	303
Ostala sredstva	0	3	3.883	0	0	0	3.886
U k u p n o	3	4.760	97.392	30.059	29.277	8.247	169.738

32.2.5. Koncentracija rizika finansijskih sredstava po osnovu kojih je Banka izložena rizicima

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	Sektor finansija i osiguranja	Poljoprivreda	Preradivačka industrija	Gradevinarstvo	Trgovina na malo	Uslužne djelatnosti	Obrazovanje, zdravstvo i socijalni rad	Aktivnosti u vezi sa nekretninama	Sektor preduzetnika	Javni sektor	Sektor stanovništva	Sektor stranih lica	Sektor drugih komitenata	Ukupno
31.12.2017. godine														
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	22.632	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	22.632
Opozivi depoziti i krediti	34.557	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	34.557
Potraživanja po osnovu kamata, naknada i druga potraživanja	283	784	3.897	608	2.319	2.465	336	0	926	1	4.071	0	0	15.690
Dati krediti i depoziti	555	4.541	24.894	8.663	6.718	12.601	3.648	0	5.381	1.200	35.730	0	0	103.931
Ostali plasmani	267	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	267
Ostala sredstva	8.230	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8.230
Ukupno	66.524	5.325	28.791	9.271	9.037	15.066	3.984	0	6.307	1.201	39.801	0	0	185.307
31.12.2016. godine														
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	18.130	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	18.130
Opozivi depoziti i krediti	30.286	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	30.286
Potraživanja po osnovu kamata, naknada i druga potraživanja	359	653	3.751	431	1.611	2.234	173	0	774	1	3.578	0	27	13.592
Dati krediti i depoziti	475	4.703	19.110	9.230	8.085	16.529	3.244	25	5.816	396	35.928	0	0	103.541
Ostali plasmani	303	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	303
Ostala sredstva	3.886	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3.886
Ukupno	53.439	5.356	22.861	9.661	9.696	18.763	3.417	25	6.590	397	39.506	0	27	169.738

32.2.6. Monetarne vanbilansne stavke

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	Plative garancije	Činidbene garancije	Preuzete neopozive obaveze	Ukupno
31.12.2017. godine				
Do godinu dana	1.320	1.892	3.854	7.066
Od 1 - 5 godina	1.600	5.177	570	7.347
U k u p n o	2.920	7.069	4.424	14.413
31.12.2016. godine				
Do godinu dana	1.262	1.682	2.698	5.642
Od 1 - 5 godina	1.774	6.901	503	9.178
U k u p n o	3.036	8.583	3.201	14.820

32.3. Tržišni rizik

Banka preuzima na sebe tržišne rizike, koji predstavljaju rizik da će fer vrijednost ili budući tokovi gotovine koji proizilaze iz finansijskih instrumenata oscilirati zbog promjena u tržišnim vrijednostima. Tržišni rizici nastaju po osnovu otvorenih pozicija izloženih riziku po osnovu dospijeća, kamatnih stopa, valuta i proizvodima kapitala, koji su izloženi riziku po osnovu dospijeća, kamatnih stopa, valuta i proizvodima kapitala, koji su izloženi opštим i posebnim kretanjima i promjenama vezanim za nivo nestalnosti tržišnih stopa ili cijena (kao što su kamatne stope, kreditne marže, devizni kursevi i cijene kapitala).

32.3.1. Devizni rizik

Devizni rizik predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke uslijed mogućih promjena deviznih kurseva.

Radi ublažavanja deviznog rizika Banka blagovremeno i na sveobuhvatan način identificuje uzroke koji dovode do nastanka deviznog rizika za svaku valutu u kojoj Banka posluje, identificujući duge i kratke otvorene devizne pozicije.

Za potrebe kontrole i identifikacije devizne izloženosti, Banka dnevno prati stanje i strukturu efektivnih stranih valuta u trezoru deviznih sredstava i strukturu po valutama na računima kod inostranih banaka, vodi računa o usklađenosti devizne pozicije u nestabilnim valutama, prati deviznu usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza.

Banka identifikaciju deviznog rizika vrši kroz dnevno sastavljanje izvještaja o deviznoj usklađenosti finansijske aktive i finansijske pasive koji je definisan Programom, politikom i procedurom za upravljanje deviznim rizikom Banke koji se zasniva na Odluci o sastavljanju i mjesecni izvještaj GAP deviznog rizika definisan Politikom i procedurama upravljanja deviznim rizikom. Mjerenjem deviznog rizika kroz GAP analizu, Banka utvrđuje izloženost deviznom riziku koja proizilazi iz veličine neusklađenosti aktive i pasive po pojedinim valutama.

Banka na mjesecnom nivou vrši projekcije scenarija uticaja promjene deviznih kurseva na finansijski rezultat.

Naredna tabela prikazuje neto deviznu poziciju sredstava i obaveza Banke iskazanih u deviznim iznosima, sa stanjem na dan 31. decembra 2017. i 2016. godine. (Primjenom odluke o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom u bankama, poštuju se propisani limiti po pojedinačnim valutama 20% u odnosu na osnovni kapital, osim za valutu EVRO za koju limit individualne devizne pozicije iznosi 30%, dok ukupna devizna pozicija Banke iznosi najviše 30% u odnosu na kapital).

32.3.1. Devizni rizik (nastavak)

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	EUR	USD	CHF	Ostalo	Ukupno	Devizna klauzula	Ukupno	KM	Ukupno
AKTIVA									
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	7.059	3.353	6.929	710	18.051	0	18.051	0	18.051
Opozivi depoziti i krediti	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Potraživanja po osnovu kamata, naknada i druga potraživanja	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dati krediti i depoziti	0	0	0	0	0	72.499	72.499	0	72.499
Ostali plasmani	0	267	0	0	267	0	267	0	267
Ostala sredstva	252	0	0	3	255	0	255	0	255
Ukupno	7.311	3.620	6.929	713	18.573	72.499	91.072	0	91.072
PASIVA									
Transakcioni depoziti	1.038	45	35	2	1.120	0	1.120	0	1.120
Ostali depoziti	54.915	2.089	4.841	169	62.014	18.389	80.403	0	80.403
Primljeni krediti	0	0	0	0	0	10.973	10.973	0	10.973
Obaveze po osnovu kamata i naknada	3	0	0	0	3	19	22	0	22
Ostale obaveze	1.401	2	9	1	1.413	23	1.436	0	1.436
Ukupno	57.357	2.136	4.885	172	64.550	29.404	93.954	0	93.954
Neto devizna pozicija:									
31.12.2017. godine	-50.046	1.484	2.044	541	-45.977	43.095	-2.882	0	-2.882
31.12.2016. godine	55.964	2.354	4.762	152	63.232	29.446	92.678	0	92.678

32.3.2. Kamatni rizik

Banka je izložena višestrukim rizicima, koji kroz efekte promjena visine kamatnih stopa na tržištu, djeluju na njen finansijski položaj i tokove gotovine. Kamatni rizik predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke uslijed promjene kamatnih stopa.

Osnovni cilj upravljanja kamatnim rizikom je da se minimiziraju nepovoljni efekti promjene visine kamatnih stopa. Kamatne stope kredita zavise od kretanja kamatnih stopa na tržištu novca i od poslovne politike Banke. Odbor za upravljanje aktivom i pasivom nadgleda domaće i strane tržišne kamatne stope, i daje preporuke za poboljšanje upravljanja kamatnim rizikom.

Banka vrši identifikaciju kamatnog rizika kroz GAP analizu pozicija i utvrđivanje kamatno osjetljivih stavki razvrstanih prema dospijeću i prema periodu ponovnog formiranja kamatne stope, odnosno određivanje očekivanog rasporeda budućih novčanih tokova.

Mjerenje kamatnog rizika GAP analizom podrazumijeva analiziranje neuskladenosti kamatno osjetljivih pozicija aktive i pasive prema periodu ponovnog formiranja kamatne stope (za pozicije sa tržišno osjetljivom kamatnom stopom – kamatne stope vezane za EURIBOR) i prema dospijeću (za pozicije sa fiksnom kamatnom stopom i promjenljivom kamatnom stopom) koji predstavlja tzv. GAP ekonomске vrijednosti (economic value GAP). Sa druge strane, izrađuje se i kamatni GAP koji u sebi sadrži projekcije budućih kretanja prihoda i rashoda kamata na tzv. GAP zarađivačke sposobnosti (earnings perspective GAP).

Banka vrši mjerenje kamatnog rizika banke i kroz racio analizu poštujući pri tome interno postavljene limite.

Banka na mjesечноj nivou prati uticaj promjene kamatnih stopa na finansijski rezultat kroz izradu scenarija i projekcija promjena aktivnih i pasivnih kamatnih stopa.

32.3.2. Kamatni rizik (nastavak)

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	Manje od 3 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Kamatnosni ukupno	Nekamatnosni ukupno	Ukupno
AKTIVA								
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	12.878	0	0	0	0	12.878	9.698	22.576
Opozivi depoziti i krediti	20.569	0	0	0	0	20.569	13.988	34.557
Potraživanja po osnovu kamata, naknada i druga potraživanja	0	0	0	0	0	0	318	318
Dati krediti i depoziti	10.636	7.640	23.344	31.738	18.321	91.679	0	91.679
Ostali plasmani	267	0	0	0	0	267	0	267
Ostala sredstva	0	0	0	0	0	0	12.433	12.433
Ukupno	44.350	7.640	23.344	31.738	18.321	125.393	36.437	161.830
PASIVA								
Transakcioni depoziti	6.330	0	0	0	0	6.330	54.642	60.972
Ostali depoziti	19.883	6.385	34.189	20.521	8	80.986	1.413	82.399
Primljeni krediti	0	0	0	182	10.790	10.972	0	10.972
Obaveze po osnovu kamata i naknada	0	0	0	0	0	0	2.867	2.867
Ostale obaveze	0	0	0	0	0	0	1.979	1.979
Ukupno	26.213	6.385	34.189	20.703	10.798	98.288	60.901	159.189
Neto devizna pozicija:								
31.12.2017. godine	18.137	1.255	-10.845	11.035	7.523	27.105	-24.464	2.641
31.12.2016. godine	21.311	-2.274	-12.778	16.859	5.899	29.017	-19.317	9.700

32.3.2. Kamatni rizik (nastavak)

Sljedeća tabela prikazuje pregled primijenjenih godišnjih kamatnih stopa na najznačajnije finansijske instrumente:

Opis	U stranoj valuti	U KM
Aktiva		
Obavezna rezerva kod Centralne banke BiH	0,000	0,000
Devizni računi kod ino banaka	0-0,01	0,000
<i>Krediti plasirani komitentima do jedne godine:</i>		
Pravna lica		2-12%
Stanovništvo		1,50-13,95%
<i>Krediti plasirani komitentima preko jedne godine:</i>		
Pravna lica		3-13%
Stanovništvo		2-14%
Pasiva		
Kratkoročni depoziti domaćih banaka i drugih finansijskih institucija	0,000	0,000
Depoziti po viđenju pravnih lica	0,000	0 – 2,3
Depoziti po viđenju stanovništva	0-3,70	0-3,70
<i>Kratkoročni depoziti:</i>		
Pravna lica	0,000	0 – 2,5
Stanovništvo	0-6,00	0-2,90
<i>Dugoročni depoziti:</i>		
Pravna lica	0 – 2,7	0 – 4,0
Stanovništvo	0-4,2	0-4,20

Banka primjenjuje kamatu od 0% do 6,00% na dio depozita klijenata koji služe kao sredstvo obezbjeđenja blagovremene otplate kredita odobrenih od strane Banke.

32.4. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti se definiše kao tekući ili budući rizik za finansijski rezultat i kapital, nastao zbog nemogućnosti date institucije da izmiri svoje obaveze po dospijeću bez dodatnih neprihvatljivih gubitaka. Posljedice mogu uključivati nemogućnost plaćanja obaveza depozitarima i ispunjavanja obaveza kreditiranja. Odbor za upravljanje aktivom i pasivom učestvuje u upravljanju likvidnošću.

32.4.1. Upravljanje rizikom likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja rizik nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke, uslijed nemogućnosti ispunjavanja dospjelih obaveza o roku dospijeća i uslijed nemogućnosti finansiranja povećanja aktive.

Osnovni cilj Banke je da upravljanjem rizikom likvidnosti održava nivo likvidnosti, kako bi se uredno i na vrijeme izmirivale dospjele obaveze po aktivnim, pasivnim i neutralnim bilansnim i vanbilansnim poslovima Banke. U ciljeve upravljanja likvidnošću spadaju i dnevno vrednovanje i ispunjavanje svih finansijskih obaveza, izdvajanje rezerve likvidnosti i izbjegavanje dodatnih troškova do kojih bi došlo prilikom pozajmljivanja izvora sredstava i u slučaju prodaje sredstava. U planiranju potencijalnih budućih likvidnosnih potreba Banke, uzimaju se u obzir promjene u operativnim, ekonomskim, regulativnim ili ostalim uslovima poslovnog okruženja Banke. Banka je definisala strategiju upravljanja likvidnošću, Program za upravljanje rizikom likvidnosti (strategije, politike, procedure) i Plan za upravljanje likvidnošću u vanrednim situacijama, čijom primjenom obezbjeđuje sposobnost da ostvaruje novčane prilive koji su u svakom trenutku adekvatni tekućim potrebama. Strategija Banke obezbjeđuje da Banka u svakom momentu može potpuno, i bez odlaganja izvršavati sve obaveze na dan dospijeća. Programom, politikama i procedurama za upravljanje likvidnosti koji se zasniva na Odluci o minimalnim standardima za upravljanje likvidnosti definisano je dnevno, dekadno i mjesечно praćenje likvidnosti u skladu sa zakonskom regulativom Republike Srpske, dok istovremeno Banka prati i analizira likvidnost na dnevnom i mjesечnom nivou u skladu sa Politikom i procedurama upravljanja rizikom likvidnosti.

Banka na mjesечnom nivou pravi (prezentacije) scenarija koja su odraz trenutne ekonomske situacije, i vrši predviđanja uticaja tih kritičnih kretanja koja uključuje u scenarij i provjerava njihov uticaj na likvidnost Banke (stres test analize).

Naredna tabela prikazuje GAP analizu sredstava i obaveza prema odgovarajućoj djelatnosti na osnovu preostalog perioda do ugovorenog datuma dospijeća, kroz usklađenost potraživanja i obaveza po periodima dospijeća.

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	Manje od 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
31.12.2017. godine						
Monetarna aktiva						
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	22.576	0	0	0	0	22.576
Opozivi depoziti i krediti	34.557	0	0	0	0	34.557
Potraživanja po osnovu kamata, naknada i druga potraživanja	318	0	0	0	0	318
Dati krediti i depoziti	10.636	7.640	23.344	31.738	18.321	91.679
Ostali plasmani	267	0	0	0	0	267
Ostala sredstva	11.093	272	713	355	0	12.433
Ukupno	79.447	7.912	24.057	32.093	18.321	161.830
Monetarna pasiva						
Transakcioni depoziti	43.686	0	0	0	0	43.686
Ostali depoziti	24.668	6.385	34.189	20.521	8	85.771
Primljeni krediti	0	0	0	182	10.790	10.972
Obaveze po osnovu kamata i naknada	62					62
Ostale obaveze	2.676	23	192	357	269	3.517
Ukupno	71.092	6.408	34.381	21.060	11.067	144.008
Neto devizna pozicija:						
31.12.2017. godine	8.355	1.504	10.324	11.033	7.254	17.822
31.12.2016. godine	-6.922	-2.230	-3.525	16.766	5.611	9.700

32.5. Upravljanje kapitalom

Jačina i stabilnost svake Banke zavisi od veličine i sposobnosti kapitala da apsorbuje moguće rizike poslovanja. Osnovni kapital Banke je zakonski definisan parametar za mjerjenje maksimalne izloženosti Banke koncentraciji kreditnog i drugih rizika. Neto kapital je obračunska kategorija za izračunavanje adekvatnosti kapitala, a čine ga osnovni i dopunski kapital umanjen za odbitne stavke kapitala.

Značajan pokazatelj snage kapitala je stopa adekvatnosti kapitala koja predstavlja odnos neto kapitala i ukupne rizične aktive i koja prema zakonu o bankama Republike Srpske mora iznositi najmanje 12%.

Ukupno ponderisani rizik sastoji se od rizikom ponderisane aktive i dodatnog dijela po osnovu operativnog rizika. Rizikom ponderisana aktiva je neto bilansna i vanbilansna rizična aktiva ponderisana propisanim ponderom u svrhu utvrđivanja kapitalnog zahtjeva.

Razvojem novih metodologija u praksi u bankarskom poslovanju došlo je do promjena rizičnog profila banaka, pri čemu učešće operativnog rizika u ukupnoj izloženosti riziku postaje sve važniji segment koji zaslužuje ravnopravan tretman kao i krediti i ostali rizici.

Operativni rizik se vezuje za ljudske resurse, informacione i druge rizične spoljne faktore, interne procese i drugo. Agencija za bankarstvo Republike Srpske je Odlukom propisala metodologiju za obračun operativnog rizika, shodno evropskim direktivama i preporukama Bazela II (primijenjena sa stanjem na dan 30.06.2010. godine).

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2017. godine	31.12.2016. godine
Osnovni kapital	25.535	19.604
Dopunski kapital	2.813	1.562
Odbitne stavke od kapitala	7.537	4.493
Neto kapital	20.811	16.673
Ponderisana aktiva kreditnim rizikom i kapitalni zahtjev u vezi sa deviznim rizikom	124.309	127.008
Pokazatelj adekvatnosti kapitala %	16,74%	13,13%

33. EKSTERNALIZACIJA

Banka je aktivnosti na proizvodnji i razvoju softverskog rješenja, za aktivnosti koje joj omogućavaju obavljanje djelatnosti pružanja bankarskih i finansijskih usluga uključujući i aktivnosti kojima se podržava obavljanja tih djelatnosti, povjerila pravnom licu Megatrend a.d. Niš. Uz navedeno Banka za kartičarsko poslovanje koristi mrežnu infrastrukturu Nove banke a.d. Banja Luka. Takođe, Banka je dio poslova fizičkog obezbeđenja povjerila agenciji za obezbeđenje Alpha Security d.o.o. Banja Luka. Nadalje, Banka je usluge iznajmljivanja i održavanja uređaja za štampanje povjerila pravnom licu Copitrade d.o.o. Bijeljina.

34. DEVIZNI KURS

Zvanični kurs primjenjen za preračun pozicija bilansa stanja na dan 31. decembra 2017. i 2016. godine za sljedeće značajnije valute iznosi:

Oznaka valute	31.12.2017. godine	31.12.2016. godine
USD	1.6308	1.8555
CHF	1.6714	1.8212
EUR	1.9558	1.9558